

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Kašja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru = pošiljanjem na dom za celo leto 3 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge isvenavstrijaštke 6 K. Kdor hodi sam ponj, plaša na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Kavak“ „Kavaknega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5, — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrsto za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust, Inserati se sprejema do sreče jutraj. — Kz zaprte reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 8 strani.

Somišljeniki!

Pristaši!

Na delo za

Slovenskega Gospodarja.

V vsaki pošteni slovenski hiši mora biti dober časnik. Kdor veliko bere, tudi veliko ve. Kdor dandanes ne čita časnikov, on ne pozna svojega časa in zaostane za drugimi. Zato pa slovensko ljudstvo! Naroči si zdaj ob Novem letu **Slov. Gospodarja!** Slov. Gospodar že 46 let brani vero in narodnost štajerskih Slovencev in jih probuja. Slovenski Gospodar je največji in najbolj razširjen slov. list na Stajerskem. Vsak teden ga gre že zdaj 12000 med ljudstvo. Samo leta 1912 je dobil 2500 novih naročnikov. To kaže, da je Slov. Gospodar silno priljubljen. Slovenski Gospodar prinaša zanimive dopise in mične novice iz domovine in celega sveta. Ima pa tudi krasne povesti, od katerih se čitatelji komaj ločijo, če so je začeli brati. Le prepričaj se sam in beri v srce segajočo povest iz prvih kršč. časov, ki jo bo list v prih. številkah prinašal.

Slovenski Gospodar pa je tudi pravi kmečki list, ker ima vsakih 14 dni priljubljeno prilogo

Gospodarske Novice,

ki kmeta vedno podučujejo v gospodarskih zadevah. **Zatorej pa, cenjeni kmeče, naročite si vsi Slovenskega Gospodarja**, ki je Vaš stari prijatelj in neustrašen zagovornik Vaših pravic. Kdor si ga sam ne more plačati, naj stopi zvezo s svojim sosedom, da si ga skupaj naročita.

Somišljeniki! Agitirajte za naš list od osebe do osebe! Vsak dosedanji naročnik naj se trudi pridobiti tudi še vsaj enega novega naročnika.

Člani Mladeniških zvez si naj štejejo v svojo dolžnost, da širijo naš list. Posebno pa se obracamo do članic **Dekliških zvez**, da agitirajo za Slov. Gospodarja. Slovenska dekleta! Ve se znate prikupiti in tako lepo na srce govoriti. Pojdite zdaj med ljudstvo in govorite mično in prikupljivo tako dolgo, dokler ne dobite več novih naročnikov.

Kako se naj agitacija za list napravi?

1. Agitira se naj od osebe do osebe.
2. Upravništvo je izdalo posebne, velike lepake, ki so se razposlali na zaupnike. Ti lepaki naj se prilepijo povsod, kjer se zdi potrebno, da se ljudstvo opozori na list.
3. Za vsak večji kraj naj se določi nekdo, ki bodo na določeni dan in ob določeni uri, na izrečno določenem kraju n. pr. v bralni sobi ali kje drugod popisoval položnice in nakaznice ter ljudem naročal list. Čas in kraj popisovanja naj se označi na lepaku. Istotako se naj kraj in čas popisovanja javno naznani v nedeljo po službi božji pred cerkvijo, da ljudje ne pozabijo priti ter prinesiti položnice seboj.

Pozor!

Pozor!

Kako se naj izpolnijo položnice ali pa tudi nakaznice?

1. Ime, kraj stanovanja in pošta se naj napišejo **razločno in natančno**, ker drugače ne vemo, kam naj list pošljemo.
2. Vsak dosedanji naročnik ima na ovitku, v katerem dobiva list, tiskano posebno številko. To **številko naj gotovo napiše** nad besedo „Položnica“ med oni dve roki , ki sta tam napravljeni.
3. **Tisti, ki so Slov. Gospodarja dobivali že dozdaj**, naj med oni dve roki, ki jih najdejo nad besedo „Položnica“, zapišejo še tudi

Star naročnik, število ovitka . . ?

4. Tisti, ki še dozdaj niso bili naročeni na list, naj napišejo med tisti roki besedi

Nov naročnik

5. Kdor pošlje naročnino po nakaznici, naj tudi zapiše poleg svojega imena, ali je **nov ali star** naročnik in številko ovitka.

Ako bodo cenjeni naročniki natančno izpolnili te predpise, potem ne bode pri pošiljanju lista nobenih pomot. Če so položnice pravilno popisane, se nam prihrani pri vknjiževanju več kakor polovica dela, kajti mi vknjižimo prej 100 pravih položnic, kakor 30 nepopolnih. Mnogokrat so položnice tako slabo izpolnjene, da sploh ne moremo vknjižiti plačila, ker je ime slabo pisano, ali ker ni kraja zraven, ali ker imena brati ne znamo, ali ker sploh imena ni. **Kdor se ori naročevan u lista ne bo ravnal po gornjih predpisih, bo sam kriv, ako lista ne bo dobival redno.**

Kdaj se naj začne pošiljati naročnina?

Naročnina se naj začne po možnosti **takoj** pošiljati, da se delo spravi naprej. Okoli Novega leta dobimo na dan po 500 do 800 položnic in včasih res komaj zmagujemo delo, dasiravno dela upravništvo pozno v noč. Zato prosimo, da cenjeni naročniki že zdaj začnejo pošiljati naročnino, da se nam delo okoli Novega leta ne bo preveč kupičilo. **Novim naročnikom**, ki nam denar že zdaj pošljejo, se bo naročnina zapisala od Novega leta naprej, tako da bodo v decembru list dobivali pravzaprav **zastonj**.

Novi naročniki dobijo še-le tisto številko lista, ki izide po prejemu denarja. Prej izšle številke se ne bodo pošiljale, ker jih navadno nimamo več. Kdor hoče imeti torej celi letnik skupaj, naj si list **takoj** naroči.

Ali se dobi Slov. Gospodrz brez denarja?

Brez denarja nikdo ne dobi lista. Časniki se morajo plačevati naprej. Kdor si list naroči, pa ne pošlje nič denarja, dobi samo **dve** številki, potem se pošiljanje lista **brezpogojno vsakemu ustavi**.

Kaj naj napravi, kdor lista ni dobil?

Ako je pri pošiljanju lista nastala kaka pomota, ali če list sploh ni prišel, naj se takoj **reklamira**, da se stvar uredi.

Za reklamacijo se vzame pol pole papirja. Na ta papir se napiše: **Slov. Gospodarja, ki sem ga naročil dne , nisem dobil**. Nato se podpiše natančno ime, kraj in pošta. Ta list se zavije kakor pismo, a se nič ne zapečati. Zunaj se napiše beseda: „**Reklamacija**“ in naslov:

Upravništvo Slov. Gospodarja v Mariboru. To se da na pošto brez **znamke**, torej nič ne stane.

Darila pridnim agitatorjem.

Za pridne agitatorje, ki nam pridobijo do 31. jan. 1913 nove naročnike in nam tudi pošljejo **od njih celoletno naročnino**, razpisujemo sledeče nagrade:

1. Za 5 novih, za celo leto plačanih naročnikov lep molitvenik v zlati obrezi.
 2. Za 10 novih, za celo leto plačanih naročnikov fino vezan molitvenik.
 3. Za 15 novih, za celo leto plačanih naročnikov lep križ ali pa lepo stensko podobo.
 4. Za 20 novih, za celo leto plačanih naročnikov dragocen križ ali pa veliko stensko podobo.
- Te nagrade bomo razposlali koncem februarja 1913.

Pristaši! Na agitacijo torej za Slov. Gospodar, da se število zopet zviša najmanj za 2500 novih naročnikov.

Upravništvo.

Naša vojska.

Zadnji teden je bila velika nevarnost, da bo Avstrija morala prijeti za orožje. Hvala Bogu, danes lahko rečemo, da ni več neposredne nevarnosti. Na vseh straneh so izginile črne pošasti, ki so nam pretile s svojimi neprijaznimi obrazi. Obzorje okoli nas se nam je razsvetlilo in zopet se nam smehlja nasproti prijaznejše nebo.

Srbija se udaja ter izjavlja, da ne bo za vsako ceno zahtevala prostega pota skozi Albanijo do Jadranskega morja. Zadovoljila se bo, ako se ji zamči kjebodi morsko pristanišče, ne da bi morala dobiti zraven še kos zemlje, po kateri bi lahko imela do pristanišča prosti dostop.

Rusija pa iz lastnega nagiba proti nam itak ne bo začela vojske, ampak samo kot zaščitnica srbskih zahtev. Rusija se je prepričala, da Avstrija ne bi stala sama v vojski, temveč da lahko z vso gotovostjo računa na pomoč Nemčije in Rumunije. Morala bi se torej bojevati na tri strani. Kako nevarno je bilo pretekli teden, dokazuje tudi to, da je naš najboljši general, Konrad-Hecendorf, nenadoma odpotoval v Bukarešt, prestolno rumunsko mesto, ter tam imel dolgotrajna posvetovanja s kraljem in vojaškimi krogi. Avstrija je bila pripravljena na vse. Sedaj prihajajo vesti, da tudi v Rusiji pojema bojno razpoloženje, tem bolj, ker preti Rusiji tudi v Aziji vojska od Kitajske, ki se pri Japoncih že poteguje za pomoč.

In čeprav je Italija naša ljuba zaveznica, vendar so bili naši vojaški in politični krogi prepričani, da bo nas Italija v slučaju, če se zapletemo mi z Rusijo v vojsko, zapustila in napadla. Toda tudi Italija se je zadnji čas tako zaljubila v Albanijo, da zahteva njeno samostalnost tako odločno kakor Avstrija, in s tem je prišla ob našo stran in nam postala bližja. Dogodilo se je zadnji teden, da je italijanski ministrski predsednik javno grajal izgrede v Benetkah, pri katerih se je hujskalo proti Avstriji, ter zagrozil, da ne bo trpel hujskarij zoper našo državo.

Grdo pa se vedejo v sedanjih razmerah nemški časopisi in nemške stranke v Avstriji. Vemo, da je naš cesar izrecno za mir, dokler to pripušča čast in ugled Avstrije. Ravno tako prestolonaslednik in vsi visoki politični krogi. A nemško časopisje nesramno hujska na vojsko zoper Srbijo in Rusijo. Vsak ima lahko svoje mnenje, toda, kar imajo naši Nemci za Srbijo in Rusijo, to je golo sovraštvo. Pišejo tako nizkotno, tako žaljivo, da se olikanemu človeku kar gabi, da je med tem ljudstvom še toliko zlobnega sovraštva.

Izkraja je še nekatero nemško časopisje odobraval, da se naženejo Turki iz Evrope, sedaj je pa vse na turški strani. Seveda, Bolgari, Srbi in Črnogorci so Slovani, a te črtijo Nemci iz vse duše. Sedaj slepo in nepremišljeno hujskajo v vojsko zoper Srbijo in Rusijo, v prvi vrsti radi tega, ker bi se šlo zoper Slovane. Hlinijo se kot največje domoljube, čeprav je znano, da posebno nemško razumništvo se vedno le v velikem številu sanja le o Bismarkih, Viljemih ter o Veliki Nemčiji. Ljudje, ki so še pred kratkim klicali: živel Vsenemčija, živel Hohencolerji, ti ljudje bi danes radi Slovane učili domoljubja, ki so bili avstrijski monarhiji in habsburški cesarski hisi vedno zvesti ter se svojega sorodstva z velikimi in prostimi narodi spominjali vedno le v dovoljenih mejah. Med Nemci ni bilo vedno tako, bili so časi, ko je bilo med njimi mnogo veleizdajniškega mišljenja.

Star nauk se nam pri tem vsiljuje v pero: Delajmo in skrbimo, da bomo avstrijski Slovani politično in gospodarsko nadkrijevali Nemce ter dobili povsod vodstvo nad nje. Slovani smo v to poklicani vsled svoje nađarjenosti, marljivosti in vsled svojega značaja.

Dogodki na Balkanu.

Nova bolgarska zmaga.

Blizu Merhanlija, ki leži med Dedeagačem in Dimotiko, to je južno od Drinopolja, sta se dne 29. novembra udali Bolgarom 2 turški diviziji, katerim je poveljeval Vaver-paša. Bolgari so vjeli 2 paši, 252 častnikov in 8879 mož. Zaplenili so 8 gorskih topov, 2 strojni puški, nad 1000 konjev in veliko množino

drugih vojnih potrebščin. Predno so se Turki udali, se je vršila luta bitka, v kateri so imeli Turki zelo velike izgube; se-le, ko so bili od vseh strani obkoljeni, so se udali. Vjete Turke so odposlali Bolgari v mesto Dimotika.

Pri Čataldči.

Pri Čataldči molčijo topovi, ker govorijo posredovalci za mir. Zaprošila je miru premagana Turčija. Svojemu vrhovnemu poveljniku, Nazim-paši, je poveljila nalogo, naj pri bolgarskem vrhovnem poveljstvu izpostavi premirje, in če mogoče, mir. Pogajanja so se vršila v Čataldči v nekem železniškem vozu. Pogovor med turškimi in bolgarskimi pooblaščenici je bil prav uljuden in prijazen. Ni bilo poznati, da so si ti možje pred par dnevi stali nasproti v najsovražnejšem in najljutejšem boju. Oko bolgarskega zmagovalca generala Savova, ki se je pred nekaj dnevi lesketalo v zmagoslavnem sijaju vojnega navdušenja, je mirno zrlo na premaganega vrhovnega turškega poveljnika. Ko je gromki glas bolgarskih topov utihnil, ker je vsled višjih ozirov moral utihniti, je proseči turški glas našel poslušno bolgarsko uho. Pogajanja so imela uspeh. Tako poročajo listi.

Premirje in mir.

Iz Carigrada se poroča, da so se bolgarski in turški pooblaščenici glede na premirje zedinili na sledeče točke: 1. premirje se sklene za 14 dni; 2. turška vojska in vojske zaveznikov ostanejo v dosedanjih postojankah; 3. nobena stranka ne sme nadaljevati njihov utrjevalnih del ali pa pošiljati na bojišče nove čete in strelivo; 4. oblegani trdnjavi Drinopolje in Skader se v teh 14 dneh tako preskrbijo z živežem, da jim dobavijo vsak dan sproti potrebno množino živil od zunaj, — obenem se iz Carigrada poroča, da je turški ministrski svet te pogoje sprejel. To je povsem verjetno, ker so ti pogoji za Turke v sedanjih razmerah prav ugodni. Tudi to se poroča, da Turki baje z uspehom vstrajajo pri svoji zahtevi, da ostane Lozengrad in Drinopolje turška. Drugače pa izgleda stvar pri krščanskih zaveznikih. Bolgarska kaže čudovito samozatajevanje. Ostali zavezniki, osobito Grki in Črnogorci, pa so baje z mirovnimi pogoji nezadovoljni, ker so za Turke preveč ugodni. Pogodba zaradi premirja še ni podpisana. Če bo premirje sklenjeno, se nadaljujejo mirovna pogajanja, kar posebno želi Turčija, za katero stoji v tej zadevi trozveza. Če se pa ta pogajanja razbijajo, sta oba dela dolžna, naznaniti to drugemu delu vsaj 48 ur prej, predno se sovražnosti zopet začnejo.

Borbe okoli Drinopolja.

Turki, obkoljeni v Drinopolju, so svoj obrambni način izpremenili v tem smislu, da ne čakajo na bolgarske napade, temveč sami napadajo Bolgare. Izprevideli so, da za nje rešitve ni, razven, če bi potolkli Turki Bolgare pri Čataldči, česar pa sami ne upajo. Zato pa hočejo, če padejo, pasti hrabro in prizadeti sovražniku kolikor največ izgub. Turške čete se ne nahajajo v mestu samem, tudi ne v trdnjavah, ampak pred njimi na raznih višinah ali gričih, ki se po turško imenujejo Kazan-Tepe, Papaz-Tepe, Karpan-Tepe itd.; tepe-grič. Zvezna armada je napravila okoli Drinopolja krog, ki se vedno bolj krči, ker zvezne čete po vsakem spopadu s Turki, ki se navadno končajo z bolgarsko zmago, zavzamejo eden ali dva griča. Zadnja višina, ki je bila zavzeta dne 20. nov., se imenuje Karpan-Tepe. Boji se ne vršijo potemtakem na odprtem polju, ampak izza rovov. Glavni boj bije torej artilerija. Dne 22. novembra je bil zopet vroč boj. Turki so namreč ob 4. uri zjutraj napadli 8. bolgarsko divizijo; kmalu je bila cela zvezna vojska zapletena v boj. V najhujšem ognju je bil 1. in 2. bataljon 4. srbskega polka donavske divizije. Ta dva bataljona sta imela nad 350 mrtvih in ranjenih. Med ranjenimi je tudi srbski podpolkovnik Radakovič. O položaju v Drinopolju poroča med drugim tudi nek vjeti turški zdravnik, po rodu Armehec. Ta se je namreč pri nekem izpadu Turkov, ki pa so bili od Bolgarov vrženi nazaj, skrtil med mrtve in ranjene, ki so ostali pred trdnjavo, ter se je potem udal Bolgarom. O razmerah v obleganem mestu poroča te-le strašne reči: Hrane zelo primanjkuje. Ljudje prosijo po ulicah za kruh. Med berači se nahajajo tudi premožni ljudje, kateri bi drage volje šteli veliko denarjev za hrano, ako bi jo mogli kje dobiti. Tudi posadka je brez živil. Častniki so predlagali poveljniku trdnjave, Sukri-paši, naj se preda Bolgarom, ali pa naj ukrene odločilen napad, kajti vojaki trpe glad in ako obupajo, se bodo spuntali ter poklali svoje častnike.

Pri teh razmerah se Drinopolje ne more več dolgo držati. Mesto bi bilo že davno padlo v bolgarske roke, ako bi ne bile velike povodnji na vseh rekah: Tundži, Ardi in Mariči, katere se pri Drinopolju stekajo.

Bolgarska hladnokrvnost.

Pred obzidjem mesta Mustafa-Paša, ki se bolgarsko imenuje Svilen zaradi svile, ki se tu proizvaja, je prodiral bolgarski stotnik Tadžer. Silovito turško streljanje je njegove vojake nekoliko zadrževalo, da so že hoteli obstati. Ko je stotnik Tadžer to opazil, je vtaknil meč v nožnico in samokres za pas, si prižgal cigareto ter sam korakal naprej, dasi so okoli njega švigale goste turške krogle. Ta zgled mirne neustrašenosti je vojake navdušil. Potem je stotnik Tadžer zopet prijel za orožje, nasadil svojo čepico na konec svoje sablje ter tako na čelu svoje čete tekel proti Turkom. Bolgari so dobili ojačenja in kmalu so zvojili kolodvor in mesto Mustafa-Paša.

Brez rok.

V vojaško bolnišnico v Sofiji je prišla kmečka žena obiskat svojega moža, ki je bil, kakor se je sporočilo, težko ranjen v bitki pri Lozengradu. Mlada 24letna žena je dolgo hodila v bolnišnici od postelje do postelje, iz sobe v sobo, predno je našla svojega moža. Ležal je v sobi, določeni za težko ranjene vojake. Ko je prišla žena tik pred možovo posteljo, je ta spal. Žena ga pokliče: „Ivan, ali me poznaš?“ — „Da, poznam te, poznam.“ — Žena ga poljubi in vpraša začudeno: „Ali mi ne boš podal svoje desnice?“ — Ivanu se pokažejo solze v očeh in reče s pretrganim glasom: „Rad . . . rad . . . bi ti . . . jo podal . . . , a je . . . nimam . . . več . . .“ Žena prestrašena odgrne odejo in v svojo grozo zapazi, da možu res manjkata obe roki; prestrašena se je revica zgrudila pred posteljo na tla. Prišle so usmiljenke, ki so jo spravile zopet k zavesti. Mož pa je pričel pripovedovati ženi, kako ga je zadela nesreča: „Zapovedoval sem četi 40 mož. Dobili smo povelje, naj zavzamemo nek vvinograd severno od Lozengrada, kjer so se Turki močno držali. Vrgli smo se z vso silo nad Turke. Boj je bil grozen. Vendar smo mi zmagali. Mene je zadela krogla v levo roko. Ko smo Turke popolnoma porazili, se vrnem nazaj, da pregledam, koliko je število naših ranjencev. Blizu velikoga grma se je zvijal mlad Turčin, očitno hudo ranjen. Milo me je prosil, naj mu dam malo vode, ker ga muči grozna žeja. Usmilil se mi je mohamedanec; dal sem mu svojo čutaro, a to je bila moja nesreča. Ko sem se bil pripogolil k njemu, me Turčin v trenotku, ko sem se ozrl, udari s težkim handžarjem na desno roko in mi jo tik pod ramo preseka. Kaj se je dalje zgodilo, ne vem. Tu v bolnišnici pa so mi še odvzeli levo roko, ker je bila kri po rani zastrupljena.“ — Žena je bilo zaplakala in vzdihnila: „Moj ubogi Ivan, kaj si trpel za domovino! Kdo pa bo sedaj skrbel 4 otročičem za kruh?“

Bolgarski ranjenci.

V bolgarskih bolnišnicah, kjer ležijo ranjeni bolgarski vojaki, ni stokanja in tarnanja, temveč mir in celo veselje. To prikipi do vrhu, če ranjeni Bolgari slišijo poročilo o kakem novem bolgarskem uspehu. Bolniški strežnik bere na glas najnovejšo vest iz časopisa. Ko bere o kakem novem bolgarskem uspehu in turškem porazu, takrat zaženejo ranjenci strašna krik in ponavljajo oni „hura“, ki s strahom prešinja turško vojsko. Oni ranjenci, kateri ne morejo ploskati, pa z nogami udarjajo ob postelje, da tako razodevajo svoje veselje in navdušenje.

Med bolgarskimi in turškimi ranjenci.

Pismo slovenske usmiljenke.

Slovenska usmiljena sestra Adelheida Podlesnik je o razmerah med ranjenci iz kraljeve bolnišnice v Plovdivu pisala svojim starišem sledeče pismo:

„Dragi stariši! Prejmite srčne pozdrave iz daljne Bolgarije. Vojska, to vam je nekaj strašnega; človek, ki tega sam ne vidi, si ne more niti predstavljati, kaj se vse tukaj godi. Tukaj imamo tri barake, ki so vse prenapolnjene z ranjenci, med tem ko razsaja zunaj zima, sneg in dež. Vsako tretjo noč imamo nočno službo in treba je ponoči v blatu, dežju in snegu v temi prehoditi pot iz ene barake v drugo. Silno sem utrujena, a kaj je to s trpljenjem, ki ga morajo prenašati naši ranjenci. Veliko operacij sem že videla, a tako ogromnega števila in kaj takega še ne. Tu kar režejo noge, roke in čistijo možgane v glavi. Nisem mehkega srca, a si moram čisto brisati solze, ko vse to gledam. Imamo med nami tudi mnogi turških ranjencev, ki so zelo divji. Enemu izmed njih je naša sestra prevezala ramo, in ker ni mogel drugega, jo je ugriznil v roko in ji odgriznil kos mesa. V našo bolnišnico prinašajo ranjence, ki so jim Turki izkopalili oči, odrezali ušesa, nos itd. Veliko grozovitosti sem slišala od Turkov, a nisem verjela. Sedaj pa vidim, da je vse resnično. Večkrat moramo tudi lakoto trpeti, ker ne dobimo jesti. Svojeje življenja nisem gotova; če mi ne preti nevarnost od Turka, mi pa od bolezni, ker se človek tukaj vsled te hitre izpremembe mraza in vročine lahko hitro prehladi. Ležim pa med štirimi stenami, narejenimi iz papirja; na eni strani leže ranjenci, na drugi strani imam pa za sosedo — mrliče, kar ni prav posebno prijetno. Mnogo bi vam imela še popisati, a si pridržim za prihodnjic. To vam pišem v naglici, da veste, kje sem. Bog daj, da pridem kmalu zopet nazaj v domovino. Ostanite zdravi!“

Srbsko turško bojišče.

Srbi zavzeli Drač.

General Jankovič poroča, da so srbske čete dne 27. novembra popoldne zavzele mesto Drač. Turška vojaška posadka se Srbom ni upirala. Srbi so razobesili na trdnjavi svojo zastavo. General Jankovič pravi v svojem poročilu: Zavzeli smo Drač ter smo ga podvržili srbskemu kraljestvu za vse večne čase!

Junaštvo katoliškega majorja.

Major Selimir Ostojič je z enim polkom konjenice ukoral v Prizren in tu proglasil srbsko oblast. Tedaj je stal pred Prizrenom Džavid-paša z 8000 turškimi vojaki in dvakrat tolikimi Arnavti. Ko je ruski konzul v Prizrenu zvedel, da mislijo Turki udariti na Prizren, šel je k majorju Ostojiču in ga prosil, naj se umakne iz Prizrena, dokler mu ne dospeta na pomoč pehota in artilerija, da se tako prepreči nepotrebno prelivanje krvi. — „Razvil sem srbsko zastavo na gradu carja Dušana in poleg nje hočem umreti; dokler sem pa živ, je ne bo nihče snel!“ —

Tako je odgovoril Ostojič in ostal v Prizrenu; pomoč je prišla še le čez 2 dni. Turki pa ga niso napadli. Ostojič je katoliški sin Hercegovine in eden najboljših srbskih konjeničkih častnikov. Preje je bil kraljev pobočnik.

Junaški godci.

Bitka pri Prilepu je bila huda in zelo obupna, ker se je vršila na nepristopnih tleh. Ker artilerija ni mogla 2 dni na postojanke, je bilo vojaški godbi ukazano, da se postavi na bližnjo višino in svira neprestano junaške pesmi, da hrabri vojake. Cel dan se je po okolici Markovega gradu razlegala srbska himna: „Bože Pravde Ti što spasa (rešiš) od Kosovega do sad nas, čuj i od sad naše glase i od sad nam budi spas“, in — kar bo gotovo veselilo vse Slovence — himna našega skupnega Jenka: „Naprej zastava Slave!“ Ob zvokih te naše lepe narodne himne so se borili Srbi kakor levi in bitka se je končala z njih končno zmago. Godci so k tej zmagi veliko pripomogli. Svirali so ves dan brez prestanka, ko je pa prišlo zvečer povelje, da se postavijo na čelo srbskih čet in z njimi korakajo v osvobodjeni Prilep — tedaj se je od 40 godcev oglasila samo še desetorica! Vsi drugi so padli, bodisi mrtvi, bodisi ranjeni. Dasi so padale turške krogle med nje kakor ploha, a sami niso mogli odgovarjati, ker niso imeli orožja, so vendar junaško vstrajali na svojem mestu, kjer jih je kosila smrt, dokler niso slavno dovršili svoje naloge.

Pokop srbskih vojakov.

Srbski vojak gre veselo v smrt, toda eno vsak zahteva: ako pade, se mora pokopati po vseh obredih svete cerkve. Vsak smatra za največji greh, največjo nesrečo in sramoto, ako bi ga pokopali, ne da bi mu bili preje na prsih prekržali roke, ne da bi mu bil pel duhovnik pogrebne molitve in mu ne pokadil in pokropil groba. A kdo bi vse to mogel opraviti tam, kjer je na en sam dan na tisoče mrtvih! Toda mora se! — če ne radi mrtvih, pa radi živih. Zato gre z armado zelo veliko število duhovnikov, da opevajo mrtve, celi oddelki vojske so pa odrejeni za to, da kopljejo grobove, v katere potem z vso pežnostjo in pazljivostjo polagajo svoje tovariše, padle „za krst častni in slobodu zlatnu“. Niti en srbski vojak se ne pokoplje brez duhovnika, in to tolaži njegove domače in daje pogum njegovim živim tovarišem.

Konj žaluje za padlim gospodarjem.

Srbski vojaki, ki so se udeležili bitke za Bitolj, pripovedujejo, da so našli po bitki ležati na bojnem polju mrtvega turškega majorja in poleg njega žalostno rezgetajočega arabskega konja. Konja so hoteli odpeljati od mrtvega gospodarja, pa se jim je vedno ustavljal, zato so ga nazadnje pustili, da gre kamor hoče. Konj strada, vpije in obkokuje svojega mrtvega gospodarja. Kmeta v tamošnji okolici so vprašali, zakaj ne ubijejo konja, da bi se ne mučil. Kmet zamahne z roko in pravi: „Nimam toliko poguma. Poglejte, kako lepo glavo ima in kako pametne oči; Bog mi odpusti, a zdi se mi, kakor bi me gledal ranjen človek.“

Črnogorsko-turško bojišče.

Kralj Nikita -- glavni poveljnik

Črnogorski kralj Nikita je izdal dne 26. novembra na armado oklic, s katerim naznanja, da prevzame sam vrhovno poveljstvo črnogorske armade. Po njegovim poveljstvom se bo odslej vršilo napadanje Taraboša in Skadra. Dosedanji izkušeni in oprezní poveljnik Janko Vukotič je imenovan za načelnika črnogorskega generalnega štaba. Princ Danilo pa je baje labko obolel.

Pred Skadrom.

Dne 25. novembra so poskusile turške čete vzeti Črnogorcem goro Širočko. Vnel se je ljut boj, ki je trajal cel dan. Po hudem boju so vrgli Črnogorci Turke nazaj in jim prizadali velike izgube. V noči 28. novembra so začeli Črnogorci zopet obstreljavati glavne turške utrdbe na Tarabošu in prednje skadske utrdbe. V prvih jutranjih urah pa je streljanje zopet utihnilo. Okrog Skadra je nastopilo deževno in megleno vreme.

Grško-turško bojišče.

Grški uspehi.

Grški prestolonaslednik je sporočil dne 20. nov. v Atene, da je na svojem potu proti Bitolju naletel na bežeče Turke, katere so zagnali v beg Srbi pri Bitolju. Tem je zaustavil pot pri Florini. Nastal je boj, v katerem so bili Turki poraženi. Nato so zasedle grške čete Florino. Turkov je bilo v tem boju nad 30 tisoč. Mesto Florina se nahaja kakih 27 km južno od Bitolja. Ostaniki zahodne turške armade se zbirajo okrog mesta Janina na južnem koncu Albanije v bližini grške meje.

Otok Samos se proglašil za grško last.

V nedeljo, dne 24. novembra, se je zbralo na otoku Samos v cerkvi sv. Spiridiona 97 pooblaščenecv samoške narodne skupščine. Po kratkem govoru predsednika Sophulisa se je sklenilo, da se združi otok z Grško. Blagoslovila se je nato grška zastava, katero so razobesili na knezovi palači, kjer sta se nastanili narodna skupščina in ministristvo. Postavili so takoj začasno vladno, ki ji predseduje Sophulis, uradniki so prisegli zvestobo kralju Juriju; izdali so tudi začasne znamke za pisma.

Kdo je pravzaprav zavzel Solun, Bolgari ali Grki?

O tem vprašanju je izšlo uradno poročilo bolgarskega vojnega poveljnika Teodorova, v katerem pravi: Dne 26. oktobra grškega koledarja (9. novembra) ob 4. uri zjutraj sem se nahajal med vasema Juvézno in Ajvatovim pred Solunom. Med tem, ko sem preiskaval okolico, je začel sovražnik z eno baterijo obstreljevati mojo konjenico. Konjenica je ognju odgovarjala. V tem trenutku mi je sporočil poveljnik grške konjeniške brigade, da bodo Grki drugi dan napadli Solun in skupaj sva določila uro, ko naj se izvrši na pad prihodnji dan. Grški poveljnik mi je obljubil, da bo najin sklep sporočil grškemu prestolonasledniku, svojemu vrhovnemu poveljniku. Moja armada je nadaljevala nato svoje prodiranje proti holmu, ki obvladuje Ajvatovo in Lojno in je začela dopoldne z naskokom. Sovražnik nas je sprejel z ognjem iz topov in pušk in mi smo krepko odgovarjali ter so čez kratek čas utihnili turški topovi. Naša pehota je pregnala Turke iz njih postojank ter jih začela zasledovati. Bližal sem se vedno bolj Solunu. V tem trenutku mi je sporočil grški prestolonaslednik, da se je turška armada vdala. Dasiravno nisem bil podpisal nobene pogodbe glede udaje in so mi bili pogoji predaje mesta neznani, sem se vendar podredil sporočilu grškega vrhovnega poveljnika, prestolonaslednika, z nami zvezane države, dasiravno je stala moja armada samo 3 km pred Solunom, grška pa 17 km od Soluna ob reki Vardar za mojo armado. Kljub temu je prihajal en eskadron grške konjenice v Solun in z mesta, kjer sem se bil postavil, sem videl, kako so odposlali Turke z vlakci iz Soluna z železnico v smeri proti Vardaru, da pripeljejo ti vlakci 2 grška bataljona v Solun. Iz svojih postojank niso mogli prispeti Grki sicer v enem dnevu v Solun.

Med tem ko se je edino moja armada bojevala pred Solunom, so bili začeli Grki, ki so bili še 17 km oddaljeni od Soluna, s pogajanjmi, in Turki so se vdali, premagani od našega orožja, Grkom, ker so jim ti stavili ugodne pogoje.

Dne 27. oktobra po grškem koledarju se je tedaj boril en del turške posadke z nami, med tem, ko se je drugi del pogajal z Grki. Na ta način je zasedel del bolgarske armade prvi Solun, med tem, ko je zasedel drugi del mesto dne 28. oktobra skupaj z grško armado.

Dne 29. oktobra sta dospela v Solun princa Boris in Ciril na čelu dveh bataljonov in enega eskadrona z vihrajčimi zastavami, od vsega prebivalstva navdušeno pozdravljena. Iz spoštovanja pred grškim prestolonaslednikom, ki je starejši od našega prestolonaslednika, sta prišla v mesto še-le en dan pozneje. Mi smo si tedaj izsilili prihod v Solun z orožjem, dočim so prišli Grki tja brez vsakega zamaha z mečem, izkoriščajoč uspehe našega boja.

Tako so si torej z mečem izvojevali Solun Bolgari, z zunanjim sijajem pa so ga kot zmagovalci zasedli Grki. Tudi pri Solunu se potrjuje, kar velja o celi vojski: največ delajo Bolgari, največ svečanega ropota pa drugi.

Zaplenjeni turški topovi.

Srbi sedaj pridno spravljajo od Turkov zaplenjene topove v svoje trdnjave, oziroma v tovarne, kjer jih bodo popravili. Dne 23. novembra so pripeljali v Belgrad 20 poljskih in 12 gorskih topov Kruppovega izvora, ki so jih zaplenili Turkom pri Kumanovem. Topovi so novi in nepokvarjeni, tako, da jih lahko tako uporabijo. Poleg topov se nahaja tudi veliko vozstreliva. V Kragujevac, mesto v osrednji Srbiji, ki r se nahajajo veliki državni vojni tehnični zavodi, so pripeljali 190 topov in 156 vozstreliva. Ti topovi so nekoliko poškodovani, a začeli so jih takoj popravljati, tako, da bodo v najkrajšem času sposobni za boje. Vsi topovi so popolnoma novi, tako, da bo srbska artilerija v kratkem času pomnožena z 250 novimi Kruppovimi topovi in veliko množino streliva. V Kragujevac so pripeljali tudi 100.000 turških pušk in silno množino grogel.

Kolera.

V zadnjih dneh se je v Carigradu, kakor poročajo listi, zelo malo govorilo o koleri, najbrž radi tega, da bi se ljudstvo še bolj ne plašilo. Vendar pa je zahtevala kolera v Carigradu in v selih ob vzhodni železnici mnogo žrtev. Bolniki prihajajo v mesto skupno z begunci in ranjenci. Železniški vozovi so prenapolnjeni, da, celo strehe vozov so tesno zasedene. Mnogo bolnikov je izkušalo ob železnici priti peš v Carigrad, a so se med potjo mrtvi zgrudili. Železnica je obsejana z mrtvimi tje do carigrajskih mestnih vrat. Ali so morda mrtve kar metali skozi okna iz železniških vozov? Grozno je obiskala kolera prijazno mestece San Stefano (jugozapadno od Carigrada ob Marmarskem morju). V mestu prebivajo večinoma Grki, a tudi tuji, posebno Nemci in Angleži, imajo tam močno naselbino. Tuji so že davno zbežali v Carigrad, a med Grki razsaja kolera, da je grozno. Na cestah leži vse polno mrličev, pa tudi na kolodvoru jih je ležalo še pred kratkim vse polno okrog. Dne 20. in 21. novembra so avstrijski mornarji pobrali mrliče, jih naložili na gare in jih zvozili pred mesto. Na stranskih cestah leži še na stotine mrličev, med njimi pa še tudi živeči bolniki, kateri prosijo mimoidoče za košček kruha. Nič se ne zveni za te nesrečneže. Pri San Stefanu se nahaja mala bolnišnica (lazaret) z dvema turškima vojaškima zdravnikoma, a ona dva se za te bolnike niti ne zmenita, temveč pravita: Mi dva sva tukaj za ranjence, ne pa za one, ki zbolijo na koleri. — Še-le sedaj, ko so se poveljniki tujih bojnih ladij z lastnimi očmi prepričali o razmerah v S.

Stefanu, se vsaj nekaj stori za zatiranje kolere. Pogled na mrliče, ki leže po cesti okrog, je tako strašen, da sta pred dnevi dva moža nekega konjeniškega polka, dva Kurda, ki imajo gotovo dobre živce, o medlela. Nekateri dni umre v San Stefanu okrog 300 ljudi. Na ta način bo celo mesto izumrlo.

V Carigradu ležijo bolni vojakci v mošeji Hagija Sofija in v drugih mošejah. Samo iz Sofije-mošje se nese vsak dan po 100 mrtvih. Turki ne storijo dosti proti koleri. Karkoli se je ukrenilo, storili so inozemci. Turški zdravniki kratko izjavljajo: „Toliko dela imam, da ga ne moremo opraviti; zato pa se rajši nočemo ničesar lotiti“.

Albanija -- neodvisna?

V Draču so Albanci dne 28. novembra proglasili Albanijo za neodvisno deželo. Na palači pokrajinske vlade so odstranili turško zastavo in izvesili albansko, katera predočuje črnega orla na rdečem polju. (Enako zastavo so imeli Albanci že za časa Škender-bega.) Turška posadka je takoj predala orožje, uradništvo pa se je večinoma uklonilo novi vladi, deloma pa je pustilo službo. Ljudstvo vseh slojev je burno pozdravilo ta preobrat. Albanci bodo prosili Avstrijo, Italijo in Francijo, da prevzamejo pokroviteljstvo Albanije.

Med tem ko so albanski velikaši proglašali neodvisnost, je došlo od turškega sultana pismo, s katerim se dovoljuje albanska neodvisnost. Ko so turški vojaki to slišali, so se takoj preoblekli za albanske vojsčake in so se pridružili navdušenemu ljudstvu. Slično poročilo je prišlo tudi iz mesta Valona, ki leži nekako v sredi Albanije ob Jadranskem morju, kjer so se zbrali odposlanci iz vseh albanskih krajev in zastopniki vseh veroizpovedanj, ter proglasili v albanski narodni skupščini politično neodvisnost Albanije in so nastavili začasno vlado.

Predsednik začasne vlade je mohamedan Ismail Kemal-beg, podpredsednik pa katoliški duhovnik Nikolaj Kačiora, tajnik pa katoličan Luđovik Garačuski. Kemal-beg je brzojavil v Drač in Elbasan, kjer so že poprej proglasili neodvisnost, naj se prebivalstvo ne upira prodirajočim Srbom, ker bodo neodvisno Albanijo itak ščitile velevlasti. Predsednik albanske vlade je poslal avstrijskemu zunanjemu ministru brzojavko, v kateri naznana, da je albanska narodna skupščina proglasila v Albaniji politično neodvisnost ter nastavila začasno vlado, ki ima dolžnost, braniti pravice albanskega naroda in ga osvoboditi armad balkanskih zveznih držav, ki so jo poplavile. Nadalje prosijo Albanci našo vlado, naj Avstrija to izpremembo v življenju albanskega naroda pripozna, ter zagotavlja, da hočejo živeti v miru z drugimi sosednjimi državami. Brzojavko iste vsebine je poslala albanska vlada tudi italijanskemu zunanjemu ministru.

Albanija in Albanci.

Ker so v zadnjem času oči vse Evrope obrnjene proti Albaniji, ne bo odveč, da svoje bralce nekoliko natančneje seznanimo z deželo in z njenimi prebivalci. Albanija je pokrajina, ki leži na zahodnem delu Turčije ob obali Jadranskega morja, južno od Srbije in jugovzhodno od Črne gore. Albanija je zelo gorata in zapuščena zemlja ter je bila dosedaj razdeljena v vilajeta Skader in Janina, deloma je spadala tudi pod bitoljski in kosovski vilajet.

Celo ozemlje, naseljeno z Albanci, šteje okroglo 30.000 kv. metrov. Prebivalcev šteje Albanija okrog 1½ milijona. Albanci se dele v severne in južne: prvi se imenujejo „Gegi“, drugi pa „Toski“. Gegi so junaško pleme, Toski ne; pri njih se kaže junaštvo edino le v bojih proti kristjanom. Po rodu spadajo Albanci pod indogermansko pleme in se jih smatra za potomce starih Ilircov. Kar se tiče jezika, se razločujejo Gegi in Toski tako zelo med seboj, da se komaj razumejo. Med obema plemenoma je tudi vedno sovraštvo, ker se štejejo Toski za bolj omikane kot so Gegi. Poleg teh dveh plemen prebivajo v Albaniji še takozvani „Pomaki“ in „Torbeši“, to so pamreč taki mohamedanci, ki so bili nekaj kristjani, pa so se poturčili.

Iz stare albanske zgodovine ni dosti znanega. Ko je došlo krščanstvo v Evropo, se je razširilo iz Grškega tudi v Albanijo, za časa preseljevanja narodov pa se je zopet zatrla.

Severna Albanija je bila 700 let pod srbsko oblastjo; v mestu Ohrida pa so od leta 870 naprej imeli bolgarski knezi svojo prestolnico. Od 11. stoletja naprej so bili Albanci podvrženi Bizantincem, a so se vedno z njimi bojevali. V bitki na Kosovem polju leta 1389 so se bojevali Albanci na strani Srbov. Pod turško oblast so prišli še-le leta 1479. Odslej so bili Albanci jedro turške armade. Mnogokrat, posebno v 19. stoletju, in še tudi zadnja leta pod mladoturško vlado, so skušali Albanci se znebiti turškega jarma ter doseči svojo neodvisnost, pa se jim ni posrečilo.

Razmere, v katerih je bilo ljudstvo prisiljeno živeti, so iz Albanije napravile deželo, kjer so vedno vstaje, poboji, požiganja in ropi stalna prikazen. V sled neprestanih bojov je ostalo albansko ljudstvo neolika, roparsko; v severni Albaniji je še sedaj v veljavi med ljudstvom „krvna osveta“, ki ni v Evropi nikjer več v navadi. Če n. pr. umori član družine Firovičev člana družine Svilobrka, je potem dolžna poslednja družina Firovičevi krvno osvetlo in mora po tej „narodni postavi“ kakega člana nasprotno družine umoriti. In tako gre to sovraštvo od roda do roda vedno huje naprej. V severni Albaniji padeta dve tretjini mož kot žrtev te krvne osvete.

Po veri je med prebivalstvom Albanije 40% kristjanov in 60% mohamedancev. Med kristjani je blizu

polovica katoličanov, ostali pa so pravoslavni. Katoličani so razdeljeni v 3 nadškofije: Drač, Skoplje in Skader. Da se je katoliška vera med Albanci vsaj deloma ohranila, je zasluga misijonarjev-frančiškanov. Poleg oo. frančiškanov delujejo v Albaniji še tudi jezuiti, podpirajo pa njih delovanje sestre stigmatinke (sestre od sv. Gospodovih ran). Katoliški Albanci so naklonjeni Avstriji in Italiji, pravoslavni pa Srbiji, Bolgariji, Črni gori in Grški.

Drač.

Mesto Drač, kojega ime izhaja od rimskega imena Dyrhachium ter se tudi imenuje Durazzo, ali po Albancih Durrosi, je najvažnejše obmorsko mesto Albanije. Drač leži kakih 85 km južno od Skadra ob obali Jadranskega morja na prostoru, ki kot z močnimi zidovi obdani trikot sega v morje. Mesto Drač je že kakih 500 let pred Kristusovim rojstvom dal postaviti Korinčan Phalios in se je zvalo „Epidamnos“. Okrog Drača so se v starem in srednjem veku vršili mnogi krvavi boji. Mesto je pogostoma menjavalo svoje gospodarje: bilo je v lasti Rimljanov, Bizantincev, Gotov, Normanov, Sicilijancev, Benečanov, Epirotov itd. Leta 1502 je prišel Drač Turkom v last in je ostal pod turškim gospodstvom do sedanje balkanske vojne. Pod turško oblastjo je izgubil Drač skoraj vso nekdanjo slavo. Samo zgodovina in razpadajoče palače in zidovje pričajo, da so v Draču nekaj stanovali kralji in drugi oblastniki raznih narodov; tudi pomorsko pristanišče je izgubilo svojo veljavo, ker je večinoma zasuto s peskom. Za mestom se nahaja dolga zamočvirjena morska plitvina, čez katero vodi v mesto star, trhljiv lesen most. Sploh je mesto skrajno zanemarjeno. V mestu je poseben trgovski oddelek, imenovan „varoš“, v katerem prebiva nekaj tisočev krščanskih Albancev. Trgovski promet pospešujejo avstrijske in italijanske trgovske ladje, katere izvažajo na leto približno za 2 milijona blaga. Največ se izvažajo iz Drača volne, prosa, pšenice, lanenega semena, surove svile, jančjih in kostrunovih kož, hrastovih ježice in lesa, pijavk, olja in tobaka. — V ozadju mesta je robato in visoko gorovje, preko katerega ni skoraj nobene poti. Dohodk k mestu od Leša sem o tezujejo raztegnjena močvirja ob rekah Matja, Išmi in Arzen. Slična močvirja so tudi na južni strani mesta. Radi teh naravnih težkoč je napad na mesto s suhe zemlje manj nevaren kakor z morske strani. Mesto je bilo nekaj zvezano preko Soluna s Carigradom s široko in slovito cesto, zvano „via Egnatia“.

Mesto šteje 5000 prebivalcev, med katerimi je 1500 pravoslavnih in 200 katoličanov. Kar se tiče cerkvenih razmer, se je mesto že v prvih časih krščanstva pokristjanilo. Prvi škof je bil, kakor se pripoveduje, okoli leta 85 po Kristusu, sv. Cezar, eden izmed 72. učencev Gospodovih. Ze v 5. stoletju je bil v tem mestu nadškofijski sedež ter je spadalo pod Drač veliko število škofij. Od polovice 11. stoletja je ta nadškofija razkolna ali pravoslavna. Nekako od leta 1209 je Drač tudi sedež rimsko-katoliškega nadškofa. Vrsta katoliških nadškofov se je večkrat pretrgala, tako na primer leta 1273, ko je potres razjedal mesto, do leta 1296, ko so Albanci mesto zopet sezidali. Ko so Turki l. 1502 zavzeli Drač, je moral prestaviti nadškof svoj sedež v druge kraje. Sedaj prebiva v Delbenisti. Nadškofija šteje nad 13.000 katoličanov, ki so po večini Albanci ter prebivajo v 23. župnijah in imajo 47 cerkva. Dušeskrbje izvršuje 11 svetnih duhovnikov in 8 frančiškanov.

Albanski junak Škenderbeg.

Albanija je imela še v prvi polovici 15. stoletja, čeprav je priznavala turškega sultana za vrhovnega vladarja, svoje lastne kneze. Vladał je takrat Ivan Kastrioti iz prvotno srbske, pozneje poalbanjene vladarske hiše. Za kazen, ker so se Albanci vedno upirali turškemu sultanu, je moral Kastrioti vseh četvero svojih sinov izročiti sultanu Muratu II., da so mu bili porok za zvestobo svojih rojakov. V turški sužnosti so morali vsi bratje Kastriotiči hote ali nehoti prestopiti h mohamedanski veri. Najmlajšemu Kastriotiču, Juriju, so dali Turki ime Škenderbeg (tudi Iskander = Aleksander). Jurij je imel velike duševne zmognosti, govoril je več jezikov, v vojaštvu pa je preko sil vse druge mladeniče svojih let. Sultan Murat ga je imel zelo rad in mu je poveril poveljstvo krđela vojakov. Mladi Škenderbeg se je v vojskah zelo odlikoval in se je sultanu s tem še bolj prikupil. A srečen Jurij ni bil, tožilo se mu je vedno po domu, bolelo ga je, da njegova domovina ni svobodna. Ko je izprevidel, da preti njegovim rojakom vedno več grozovitosti, in ko je zastrupil sultan vse tri njegove brate, je sklenil, osvoboditi svojo domovino. Najprej je zgrabil sultanovega tajnika, ga zvezal ter z golim mečem v roki prisilil, da mu je moral napisati ukaz turškemu poveljniku v Kroji (mesto severno od Drača), da ima trdnjavo takoj izročiti Škenderbegu. Nato si je izbral 300 hrabrih Albancev, ki so služili v turški vojski, in je zbežal z njimi proti domu. Vse mu je šlo po sreči. Turški poveljnik mu je izročil poveljništvo v Kroji. Škenderbeg se je ponoči tiho polastil domačega mesta ter dal pomoriti tamošnje Turke in mohamedance. Upor se je širil dalje in dalje in v malo dneh se je vsa Albanija vzdignila. Bilo je to leta 1443. Škenderbeg je sprejel zopet krščansko vero in je kot Jurij Kastrioti zasedel kneževski prestol albanski. Sklenil je tudi sosednjim krajem pomagati, da se rešijo turškega jarma. Ljudstvo se mu je povsod pridružilo in se vzdignilo zoper Turke. Samo s 15.000 možmi je Jurij Kastrioti premagal 40.000 Turkov. Leta 1449 je sam sultan Murat šel v Albanijo z veliko armado, pred katero je poslal 40.000 vojakov. Toda Kastrioti

je te prenje turške čete s svojimi 5.000 možmi premagal. Radi tega se je sultan Murat junaškega Škenderbega tako ustrašil, da se je z vso vojsko vrnil v Drinopolje. Leta 1450 je pripeljal Murat v Albanijo, kakor se poroča, okrog 160.000 vojakov, a Kastrioti je celih 5 mesecev mesto Krojo tako dobro branil, da se je sultan Murat jezen in bolan vrnil nazaj. Škenderbegove zmage je bil vesel cel krščanski svet. Od vseh strani so prišli slavnemu junaku čestitati. Ko je sultan Murat leta 1451 umrl, so imeli Albanci nekaj časa mir pred Turki. Albanija se je izmed vseh sosednjih dežel najdalje branila turške sile. Dokler je živel Škenderbeg-Kastrioti, se novi sultan Mohamed ni mogel polastiti Albanije. Ko pa je junaški Jurij dne 17. januarja 1468 umrl v Lešu, kjer je tudi pokopan, so Turki vedno huje pritiskali na Albance. L. 1478 so vzeli mesto Krojo, naslednje leto pa je bila vsa Albanija že v turških rokah.

Med Albanci, pa tudi med ostalimi balkanskimi narodi, je ostal še živ spomin na junaškega Škenderbega do današnjih dni. Narod ga čišla kot največjega junaka; njemu v čast peva ljudstvo pesmi, ki opisujejo njegove junaške čine.

Kako se Turki napovedali vojsko pred 200 leti.

Pred začetkom vojne, ki jo je sultan Mohamed IV. leta 1682. vojeval s cesarjem Leopoldom I., je izdal sultan naslednjo, do današnjega dne ohranjeno vojno napoved: Po milosti našega Boga, ki vlada v nebesih, razglašamo Mi, Mola Mohamed, preslavni in sploh vse vladajoči cesar Babilonije in Judeje, kralj vseh kraljev v nebesih in na zemlji, veliki kralj svete Arabije in Mavretanije, rojeni in slavno kronani kralj jeruzalemski, vladar in gospodar groba križanega Boga nevernikov, Tebi, cesar rimski, in Tebi, kralj poljski, kakor tudi Vajnim podložnikom, da mislimo Tvoje deželo z vojsko napasti in da pripeljemo s seboj 13 kraljev ter 1.300.000 pešev in konjenikov, in bomo s to armado, o kateri se Tebi in Tvojim podložnikom še sanja ne, raznesli Tvojo zemljo na podkvahter jo bomo pokončali z ognjem in mečem. Pred vsem ti ukazujemo, da nas v svojem glavnem mestu na Dunaju počakaš, da Ti bomo lahko vzeli glavo. To velja tudi Tebi, mali poljski kralj. Mi bomo pokončili Tebe, kakor tudi vse Tvoje podanike, ter spravili z zemlje vse, kar se imenuje glaur. Vse, staro in mlado, bomo najprej mučili, potem pa umorili. Tvoje deželice Ti bomo vzeli, Tvoje podložnike pa pokončili. Tebi in poljskemu kralju bomo dali toliko časa živeti, da se boš prepričal, da smo izpolnili vse, kar smo bili obljubili. Toliko, da boš vedel. Napisano v 46. letu našega življenja in 26. letu naše vsemožečne vlade. — Ta bahavost se je pa, kakor pripoveduje zgodovina, Molu Mohamedu izplačala klaj slabo. — Sedanja sultan Mohamed je pa balkanskim krščanskim državam veliko bolj ponižno napovedal vojsko.

Razne novice.

- * God vi prihodnjega tedna:
- 8. nedelja: 2 adventna. Brezn. Spoč. M. D.
- 9. ponedeljek: Val-rija, Peter F.
- 10. torek: Loretan. ka M. B.
- 11. sredo: Damas, papež.
- 12. četrtek: Epimah, muč.; Sinezij, muč.
- 13. petek: Lucija, dev. muč.; Otilija, dev.
- 14. sobota: Spiridijon, škof. Nikazij.

* Našim naročnikom na znanje. Ker polaganje novih strojev v tiskarni še ni dovršeno, nam je bilo tudi tokrat nemogoče tiskati zabavno prilogo in „Gospodarske novice“. Še glavni list se mora tiskati na malem stroju. Radi tega nam primanjkuje v listu tudi prostora in še nismo mogli začeti priobčevati povesti „Soterija“. Ko bodo stroji v tiskarni urejeni, dobi list zopet stari obseg. — Današnji številki so priložene položnice za obnovitev naročnine.

* **Probujeni ptujski okraj.** Dasiravno pošiljajo ptujski nemškutarji na cente „Štajerca“ med naše ljudstvo, vendar se „Slovenski Gospodar“ v ptujskem okraju krasno širi. Samo zadnje dni smo dobili iz L. vanjkovec, Sv. Marjete pri Moškanjih in Sv. Tomaža pri Ormožu po nad 10 novih naročnikov. Slava zavednim širiteljem poštenega berila! Prijatelji, prijateljice, sedaj, ko je razpisal „Slovenski Gospodar“ lepe nagrade za pridne agitatorje, podvojite svojo pridnost in pripeljite mnogo novih naročnikov v naš krog!

* **Linhart** je o nedeljskem nemškutarskem zborovanju poslal v nemške liste poročilo o svojem „patriotičnem“ govoru, v katerem je med drugim rekel: „Slovenski duhovniki pridigajo sprižnice, da se ne sme streljati na Srbe, če bi nastala vojska“. — Če bi mi Linharta vzeli resno, bi morali protestirati proti takemu večnemu sumničanju slovenske duhovščine ter zahtevati od njega dokaza, kdo in kje je to govoril. Toda človek kot Linhart slovenske duhovščine ne more žaliti in bi bila res žalitev naših duhovnikov, če bi jih branili zoper takega človeka. Značilno pa je za spodnjestajersko nemštvo, da v svojih vrstah ne trpi samo takega človeka, temveč mu celo pripušča vodilno vlogo. Tako nemštvo je bolj trhlo in gnilo kot Turčija, ki je prišla že čisto na kant.

* „Sloga“ ni samo najdaljša, ampak tudi najpogostejša. Kar se tiče hudobije, se z uspehom more kosati s „Štajercem“, proti kateremu se baje bojuje. Zato pa pomeni „Štajerca“ s „Slogo“ preganjanje, isto, kot izganjanje hudiča z belcebubom. Svojo goljufivo lažnjivost je v zadnji številki zopet pokazal proti poslanec dr. Korošcu. Poroča namreč o nagovoru, s katerim je naš cesar po večerji poča-

stil posamezne osebe izmed povabljenih delegatov. Med drugimi je bil tudi nagovorjen delegat dr. Korošec. Razgovor se je sukali okoli štajerskega deželnege zbora. Na cesarjevo vprašanje, če in kdaj bo začel delovati deželni zbor, je dr. Korošec odgovoril: „Ko bodo izpolnjene pravične zahteve Slovencev“. Ta odgovor pa zamolčuje „Sloga“. Prinesli so ga nemški listi, slovenska „Sloga“ pa ga nalašč zamolčuje, da more lagati o Korošcu. Tako dela za slogo štajerskih Slovencev lažnjiva in hudobna klepetulja — „Sloga“.

* **Odgovor.** Slovensko trgovsko in obrtno društvo v Mariboru je poslalo našemu uredništvu neko izjavo, ki jo je objavil „Slov. Narod“, čemur bi se z ozirom na nadstrankarstvo omenjenega društva morali čuditi, pa se ne čudimo, ker vemo, kam prizadete vleče srce. Odgovarjamo kratko: Mi dobro vemo, kaj smo dolžni slovenskemu trgovstvu in obrtništvu, ter radi tega odklanjamo vsak pouk kot brezpredmeten. Obenem pa odločno izjavljamo, da ne priznamo in ne bomo pikdar priznali, da spada razpečavanje nesramnega nemškega časnikarskega pofelna v panogo: slovensko narodno trgovstvo. Dalje povdarjamo: Mi smo glasilo štajerskega slovenskega ljudstva in že 46 let brezobzirno pobijamo njegove narodne, verske in pravne škodljivce ter ne pustimo nikdar in nikoli pod krinko narodnosti neozigosano kvariti slovensko ljudstvo. Če bi mi iz ozira na narodnost mirno gledali, kako slovenski trgovec Vilko Weixl razširja nemške škodljive liste kakor je „Der Neue Blitz“, bi nas moralo naše ljudstvo po pravici obsoditi in zavreči kot svoje glasilo. Kolikšno si usojamo še vprašati, ali je morda v imenu narodnosti dovoljeno odborniku nadstrankarskega Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru javno govoriti in hujskati proti slovenski trgovini in slovenskemu obrtniku v Mariboru? Ali se godi v imenu narodnosti, da odličen član omenjenega društva objavlja svoje inserate v „Marburger Zeitung“, ki napada najbolj strupeno Slovence in jih grdi pri vsaki priliki, slovenskih listov pa se izogiblje? — Uredništvo „Slov. Gospodarja“.

* **Nova bojna ladja.** V Trstu so spustili dne 30. nov. v morje 3. avstrijski dreadnought (tako se imenujejo novodobne bojne ladje) „Princ Evgen“. Ladja je dolga 151 metrov, široka pa 22 in 20 cm. Zgrajena je iz najboljšega jekla. K slavnosti je došlo mnogo občinstva. Cesarja je zastopal nadvojvoda Peter Ferdinand, kumovala pa je novemu morskemu velikanu nadvojvodinji Alice. Navzoči so bili pri slavnosti tudi goriški nadškof dr. Sedej, koroški škof dr. Kaltner in tržaški dr. Karlin ter podpredsednik državne zbornice, vitez Pogačnik.

* **Velik gospodarski tečaj** se bo vršil še to zimo v salezijanskem zavodu „Marijanišče“ v Veržeju. Ta tečaj bo nekako nadomestilo za kmetijsko šolo, ki se še ta čas vsled raznih zaprek ne more začeti. Čas in natančnejši vspredd tečaja še objavimo. Ker zavod še ni celo dozidan, bo tečaj omejen le na bližnje kraje, da bodo udeleženci lahko hodili domov prenočevati.

* **Novi vojniški zakoni.** Vlada je predložila državnemu zboru tri važne zakonske načrte, ki jih je že prej nameravala predložiti. Po prvem načrtu, ki se tiče nabave konj za armado, bodo vse konje vojaške oblasti preiskale ter vodile o njih zapisnike. V slučaju mobilizacije rabi država do 190.000 konj. Po tem zakonskem načrtu bo vsak lastnik konj dolžan svoje, za vojsko sposobne konje proti primerni odškodnini odstopiti državi. Vlada pa je te dni tudi prepovedala izvoz konj iz naše države. Nadalje je predložila vlada zakonski načrt, po katerem se določijo odškodnine rodbinam vojakov, ki so poklicani pod orožje. Odškodnina bi znašala 50% plače, ki je v dotičnem okraju v navadi. Tretja predloga pa določa natančnejše dolžnosti občin in zasebnikov-posestnikov glede nastanjenja vojaštva in priprepe za vojaštvo. Ta predloga določa, da morajo vse osebe, ki še niso prekoračile 50. leto, četudi niso služile kedaj pri vojaki, osebno pomagati armadi v slučaju mobilizacije. Na sovražnika jim sicer ne bo treba streljati, a pomagati bodo morali ti ljudje pri vojaških skladiščih, nalagati in voziti blago in pisati v pisarnah, ako se izvrši mobilizacija. Nadalje bodo morali odstopiti fabrikanti tovarne vojni upravi, če bo treba, vsak hišni lastnik bo moral izročiti vojni upravi svojo hišo, kmetič pa izročiti zadnjega konja, vozove in krmo, če bo treba. Odškodnino za vse to bodo določile posebne komisije. Ta postava se uveljavi ne le ob vojski, ampak že tudi v slučaju mobilizacije. Te predloge so se izročile odsekom, da jih pregledajo. Na Ogrskem so predložene še strožje tozadevne postave.

* **Velikanski vihar.** Na Filipinskih otokih v Ameriki je dne 25. novembra razsajal grozen vihar, takozvani „tajfun“. Otoka Tacloban in Capic sta skoro popolnoma uničena. Ubilih in ranjenih je okrog 1700 ljudi.

Mariborski okraj.

* **Maribor.** V ponedeljek, dne 2. decembra, so se začele pri tukajšnjem okrožnem sodišču porotne obravnave. Prvi dan je stal pred porotniki 25letni krojaški pomočnik Stefan Znidar iz Hošnice. Obdolžen je bil, da je dne 2. avgusta t. l. ubil svojega, 2 meseca starega nezakonskega otroka, Cirila Pisanec. Obsojen je bil na 6 let težke ječe. — V torek, dne 3. decembra, je bil obsojen 21letni Franc Čuš iz Gajovec na 5 let težke ječe, poostrene s četrletnim postom, ker je dne 19. oktobra t. l. ponoči ustrelil v Oslušovcih na ponočevanju Franca Roškarja.

* **Jarenina.** Tekom zadnjih 14 dni je pobrala smrt 2 krepstna starčka iz naše župnije. Prvi je bil

Radeckyjev veteran v 87. letu, Jurij Lorbek, ki je v večjih bojih branil našo domovino. Lepo ga je bilo gledati, kako je na stara leta poleg zaslužnih vojaških kolajn nosil na svojih prsih pripet trobojni slovenski znak. — Drugi je bil starosta naše Mladeniške Marijine družbe, 75letni Martin Wölker, ki je od mladih nog služil pri naših domačih gospodarjih. Bil je že desetletja član Mohorjeve družbe, od katere je imel do zadnjega vsako knjigo lepo shranjeno. Kot priprost hlapec si je tudi precej prihranil, tako, da je lahko za vzgled mnogim lahkomišelnim ljudem, ki slepo drve v tujino, vendar pa ne prinesejo domov drugega kot slabo ime in beraško palico. Blaga starčka počivajta sladko v zemlji domači!

* **Sv. Lenart** v Slov. gor. Posojilnica pri Sv. Lenartu v Slov. gor., registrovana zadruga z neomejeno zavezo, uljudno naznanja, da prekine svoje uredovanje radi sestave letnih računov od 15. decembra 1912 do 3. prosinca 1913. 1287.

* **Sv. Benedikt** v Slov. gor. Lepo so igrali! Vsi so se dobro postavili, pa tamburali so, da je bilo kaj! Taka je splošna sodba o naši zadnji prireditvi. In res! Izborno je vse izpadlo. Ljudstva, pred vsem domačinov, je prihitelo, da je bil prireditven prostor naphan radovednih gledalcev in poslušalcev, da so kar stene škripale. Uvod so napravili domači tamburaši pod izvrstnim vodstvom g. Pavla Hajnziča. Potem je sledila igra: „Na krivih potih“. Tudi igralke bi ne mogle boljše napraviti kakor so. Tako se je vse dobro izteklo, vse je dobro šlo, vse se je dopadlo. A kaj pravim vsem! Nekaterim, tudi našemu mlademu organistu, se vendar ni dopadlo. In zakaj ne? Nekateri pravijo, da zato ne, ker o ponočevanju nič ni bilo v igri. Drugi so zopet mnenja, da zato ne, ker se ni delilo nič prstanov med zaljubljene grlice. Tretji zopet trdijo, da ni bilo prizorov kakor na „Tanmuziki“ tam nekje v Zg. Žerjavski grabi. Kdo ima prav, ne vemo. Sodite drugi! Vkljub temu pa bomo še večkrat kaj veselega priredili.

* **Sv. Trojica** v Slov. gor. Tukaj je umrla gospa Terezija Klemenčič. Bolehala je že čez 10 let na vodeniki. Zapušča marljivega moža in 4 otroke. Eden od teh je p. vikar Pelagij v Gračcu, drugi c. kr. poštni asistent v Mariboru, ostala dva sta doma. Vsi so vzgojeni v narodnem duhu. Vrli krščanski hiši naše sožalje.

* **Bohova.** Kdor drugemu jama koplje, sam vanjo pade. — O resničnosti tega pregovora se je lahko prepričal gostilničar Jakob Grašič in z njim ptujski „Štajerc“. Grašič je raznašal po Bohovi vesti, da je bil g. Franc Frangež obsojen, ker je streljal na njegovega psa in na ta način spravil v nevarnost tudi Grašičevega otroka. Veselje je bilo pa prehitro. 20. novembra t. l. se je namreč vršila v tej zadevi razprava pred okrožnim sodiščem v Mariboru, in tu je bil g. Franc Frangež popolnoma oproščen. Kar posebno označuje ta slučaj, je dejstvo, da sta pred prvim sodnikom Grašičeva žena in Grašičev 14letni učenec Korb pričala, da sta stala kakih 8 korakov oddaljena od g. Frangeža v tistem času in da sta natančno videla, da je meril Frangež proti psu. Sedaj pa se je dokazalo, da sta bila oddaljena 40—60 korakov in da od stališča prič sloh ni bilo mogoče videti g. Frangeža, ker se je med omenjenimi pričami in g. Frangežom nahajalo gosto drevje. Vsled tega tudi sodišče ni moglo verjeti Grašičevi ženi in njegovemu učencu Korbu, ampak je verjelo zagovoru g. Frangeža, da je ustrelil v zrak, ne pa proti psu. — Mi gospodu Frangežu čestitamo k oprostitvi.

* **Kamnica pri Mariboru.** Na gostiji Potočnik Maček se je nabralo za Slov. Stražo K 15*0. Zivel rotoljubni svatje!

* **Sv. Magdalena pri Mariboru** še enkrat opozarjamo na Sloveskovo slavnost, ki jo priredi naša Deslika zveza v nedeljo 8. dec. ob pol 4. uri pop v dvorani delavsko društva v Mariboru Flösergasse 4. Na sporedu je: 1. Slovesku Deklamacija. 2. Anton Förter: Ah, ni li zemlja krasna? P je mešan zbor. 3. Slovesek: Vino in voda. Dramatičen prizor. 4. Slavnostni govori. 5. Vedernica. P je mešan zbor. 6. Igra „Pri go-p-di“. Šaloigra v dveh dejanjih. Začetek točno ob pol 4. uri popoldne. Vstopnina: sedeži 30 vin, stojišča 20 vin.

* **Hudec.** Uljudno vabimo vse zavedne Hočane na občni zbor kat. bralnega in gosp. darsk ga društva in podružnice Slov. Straže, ki se bo vršil v nedeljo dne 15. decembra 1912 ob 3. uri popoldne pri g. Rojku.

* **Maribor (Slovensko gledališče).** Na Miklavžovo nedeljo, dne 8. decembra se predstavlja Rdeča kapica, pravljica s petjem v 4 dejanjih. Po igri nastop Miklavža s sijajnim spremljstvom. — V nedeljo 15. decembra ob 4. uri popoldne Sloveskova slavnost v prid djaški kuhinji v Mariboru.

* **Gornja Sv. Kungoa.** V nedeljo, dne 8. decembra, na praznik Brezmadežnega spočtja bo pri nas slovesen sprejem v Marijino družbo deklet. C rkveni govor ima prof dr. Hohoj c. Spovedovala bosta dva spovednika, in sicer tudi že v soboto od 2. ure popoldan.

Ptujski okraj.

* **Ptuj.** Linhart kot avstrijski domoljub. V nedeljo, dne 1. decembra, je zbornala „Štajerčeva“ stranka skupaj nekaj postopačev in šnopsarjev iz Ptujja, katerim se je tudi pridružil par zaslepljenih kmetov. O tem shodu je poslal Linhart veliko poročilo v nemške liste, da izve svet, kako velikega branitelja ima naša domovina v osebi „Štajerčevega“ urednika v Ptujju. In nemški listi, med njimi seveda tudi krščansko-socialni „Grazer Volksblatt“, so šli Linhartu na limanice. Smejati se mora človek, če bere, kako zatrjuje Linhart v imenu našega slovenskega ljudstva zvestobo, obsoja Srbe in srbaše in brani pravice naše monarhije. Smejati se mora, ker je to govoril Linhart, ki je bil in je še socialni demokrat in bogve kaj še drugega. To ve najbolje on sam. Da, naše ljudstvo je zvesto domovini in cesarju; pa to ljudstvo se ne nahaja v „Štajerčevem“ taboru in v imenu ljudstva ne govori kak Linhart. „Štajerčeva“ stranka pripada

tisti politični struji med Nemci, ki ne razobešajo cesarskih zastav, ampak vsenemške, ki kričijo: „Heil Hohenzollern!“ ter tulijo pesem: „Die Wacht am Rhein“. In ta stranka sprejema tudi takšne domoljube, kot je kak Linhart. Lieb Vaterland, magst ruhig sein!

p **Hajdin.** Žalostno so v ponedeljek, dne 25. novembra zjutraj peli zvonovi zadnje slovo vrlému kmetu Juriju Dobnik iz Gerečje vasi. Zadelga ga je srčna kap in bil je pri priči mrtve. Škoda vrlega moža! N. v m. p.!

p **Mihalovci.** Lansko leto smo pri občinskih volitvah dobili pol odbornikov mi, pol pa gospodje liberalci, a to jim je bilo premalo, in so vložili rekurz. V soboto smo volili zopet. Z najstrašnejšo agitacijo, ki se je pristudila že vsem, so sedaj komaj v I. razredu dobili 3 odbornike. Prvi razred je bil dozdaj popolnoma v liberalnih rokah, naša stranka se v tem razredu ni udeležila volitev, zdaj pa so zmagali še samo s tem, da je ostal en volilec iz strahu doma, enega pa so prosili, da je volil z njimi; po volitvi pa se je pokazalo, da niti ni vedel, koga je volil. Lepa volilna svoboda. — Če Bog da srečo, bo prihodnjic tudi ta razred naš. Liberalne trdnjave so postale stara škrebela.

p **Ormož.** Naše upravništvo je dobilo iz raznih krajev, ki spadajo pod ormoški poštni okoliš, pritožbe, da dobivajo naročniki „Sl. Gospodarja“ zelo neredno in da zadnje številke sploh niso dobili. Gotovi ljudje trosijo lažljivo vest, da naš list radi nekega članka en mesec ne bo smel izhajati. Prosimo naše naročnike, da nam javijo imena raznašalcev teh laži, da proti njim primerno nastopimo. Omenimo, da se naš list pravočasno razpošilja. Proti nerednostim na pošti pa bomo govorili potom naših poslancev na drugem mestu.

Ljutomerski okraj.

! **Ljutomer.** Zlato poroko sta obhajala v nedeljo na Cvenu posestnik Vid in Marija Pavličič iz Motte. Ob tej priliki sta postavila v spomin na evenski poti proti Moti krasen križ. Slavljenca se na mnoga leta! Pri večerji se je nabralo za Dijaško kuhinjo v Mariboru 6 K. Bog plačaj! — Na Podgradju se je poročil Fric Zadravec s Katico Lešnikovo. Obilo sreče! Pri veseli gostiji se je nabralo za Dijaško kuhinjo 6 K 30 vin., in na predlog g. Jožefa Smodiša, tržana iz Ljutomera, za Rdeči križ 3 K. Bog plati!

! **Mala Nedelja.** Pretečeni petek je šel tukajšnji mlinar in posestnik od Male Nedelje na svoj dom. Ker pa je bilo precej pozno zvečer in je ravno sneg pobelil pota, spodrsne mu na neki stopnici in se je pri priči ubil. Mož je bil dvakrat v Ameriki, večkrat v nevarnosti za svoje življenje med hudobnimi ljudmi, pa povsod je srečno odšel, tu pa ga je zadela nesreča na domačih tleh. Govoril je več jezikov in bil vesel družabnik in zato priljubljen pri ljudeh. Naj počiva v miru!

! **Kmet podružnica v Vnčji vasi** priredi v nedeljo 15. decembra popoldne ob 2 uri v šoli poučno zborovanje. Gosp. d. c. kr. okrajni živin-zdravnik F. Pirnat iz Slovenjgrada govori o prvi pomoči pri boleznih naših domačih živali. Kmetje, pridite.

Slovenjgraški okraj.

s **Šoštanj.** Bralno društvo v Šoštanju je priredilo v nedeljo, dne 24. novembra, Slomškovo slavnost. Začetek je bil odložen na 3. uro, a požar v Lampretovi tovarni nas je zadržal, da smo prvotno že namepravali vse opustiti. Ker se je pa za ljudstvo vseeno zbralo v precejšnjem številu v Rajšterjevi dvorani, smo vendar začeli, čeravno nekoliko pozneje. Najprej je mešan zbor pod vodstvom g. Iv. Rožnika zapel pesmi „Večerno“ in „Domovini“, potem je nastopil slavnostni govornik g. dr. Hohnjec iz Maribora. Opisal je pomen Slomškega, njegovih načel in njegovega dela ne samo za takratno, ampak tudi za sedanjo dobo. Po govoru sta se predstavljali dve igri: „Kazen ne izostane“ in „Sv. Neža“, ki sta obe prav dobro uspeli. — Posebno zanimanje so vzbudile igralka z rimskimi oblekami. Upamo in želimo, da bi naša mladina vstrajno napredovala in tudi v življenju izvrševala tista načela, katera so na gledališkem odru poveljevali govorniki in igralci.

s **Slov. Graec.** Narodna čitalnica priredi v nedeljo, 8. decembra ob 4. uri popoldne v dvorani Narodnega doma „Miklavžev dan“.

s **Slovenjgradec.** C. kr. km. tija p. družini a slo. enjgraška priredi v nedeljo, dne 8. dec. ob 10 uri popoldne v dvorani okrajnega zastava p. dučno zborova je, pri kateri priliki se bo izročilo predsedniku srebrno kolajno s priznajo diplomo.

Konjiški okraj.

k **Spitalič.** Županom naše obširne občine Tolsti vrh je bil izvoljen dne 2. decembra t. l. cerkveni ključar in veleposestnik g. Janez Selih, naše gore list, I. svetovalec je g. Mihael Zidanšek, odločen pristaš Km. zveze. Čestitamo!

k **Sv. Kunigunda.** V naši župniji vlada lepi mir in red. Ljudstvo spoštuje in visoko ceni č. g. župnika, ker spozna svojo veliko srečo, da ga vodi tako vneta in za čast božjo goreči dušni pastir. Kakor g. župnik, tako tudi gg. učitelja požrtvovalno delujeta in vršita svoj težavni poklic pri vzgoji naše mladine. V tem oziru smo torej srečni in hvalimo Boga, da ima tako vneta gospode naša župnija, kateri se trudijo in delujejo edino-le v naš častni in večni blagor. Pa kdo bi si mislil, da se tako lepi mir in red v ptujski cunji „Štajero“ na nesramen način kali. Imenovani list je napadel ponovno našega č. g. župnika z dolgim, pa skozinsko lažnjivim dopisom. Mi dobro vemo, da taka

sramotjenja in obrekovanja, katera ima le „Štajero“ v zalogi, nobenemu duhovniku nič ne škodujejo. Pač pa mi predpisani najodločneje protestiramo, da se lažnjivi dopisnik „Štajero“ podpisuje „mi farani“ in „prižadeti farani“. Dvomljivo je, da bi bil dopisnik „Štajera“ sploh naš „faran“, še manj pa, da bi se več faranov v tem strinjalo. Hiše naše župnije, po katerih se potika „Štajero“, niso številnejše kakor prsti ene roke, pa še v te hiše se po večini „Štajero“ le vsiljuje. Kje bi bili torej isti farani? Dopis v „Štajercu“ svoj namen pač ni dosegel, da bi na ugledu č. g. župnika, kateri je vzor duhovnika, škodoval. Pač pa naj si vsak tak dopisnik dobro zapomni, naj se skriva že za farana Sv. Kunigunde ali kogarkoli, da so se s takimi sramotljivimi in podlimi napadi na duhovnike ranila čustva dobrih župljanov, kateri so vdani svojemu dušnemu pastirju in ga spoštujejo. — Sledijo podpisi županov, občinskih odbornikov in drugih mož.

Celjski okraj.

c **Celje.** Slomškova slavnost je privabila zadnje nedelje zelo veliko ljudi, večinoma mladine, v dvorano pri „Belem volu“. Šolske deklice so prepevale s srebrno-čistimi glasovi mile Slomškove pesmi, orglarski učenci pa so zapeli nekaj navdušujočih, času primernih slovanskih komadov. Petje je občinstvu zelo ugajalo. Želeli je, da bi se peveci in pevke večkrat oglasili pri naših društvenih prireditvah, ker jih sedaj že dolgo nismo slišali. Pevskih moči ne manjka, samo združiti jih je treba. Deklamacije Slomškovih pesmi so bile lepe; deklice so prebnašale z razumom in čustvom. Igra „Veseli god“ je pomnožila v gledalcih ljubezen do Slomškega, enodejanka „V ječi“ pa je skrbela za zabavo občinstva. Slavnostni govornik dr. Hohnjec je v svojem govoru o Slomškem posebno priporočil štajerskim Slovincem, naj zopet oživijo bratovščino sv. Cirila in Metoda, katero je ustanovil Slomšek in ki ima svoj sedež pri sv. Jožefu nad Celjem. Njen namen je, moliti za zedinjenje razkolnikov s sv. katoliško cerkvijo. To je pa posebno ravno sedaj potrebno, ko se vršijo med slovanskimi razkolniki na jugovzhodu tako važne spremembe.

c **Sv. Jožef, Celje.** Pomotoma so se v „Bogoljubu“, št. 12, naznanile duhovne vaje za dekleta na 21. decembra 1912. Popravljamo in naznamo, da se bodo, kakor vsako leto, vršile od 21.—25. januarja leta 1913.

c **Hmelj.** Na tržišču v Žatecu je promet celo miren. Proda se dnevno le okrog 50 bal. Poleg kupcev iz Nemčije prihajajo sedaj tudi avstrijski pivovarnarji. Cene so neizpremenjene; gibljejo se med 120—150 kron za 50 kg.

c **Braslovče.** Meseca novembra so se vršile pri nas občinske volitve. Bile so precej burne, toda končale so se s tako sijajno zmago na naši strani, da tega niti sami nismo pričakovali. Liberalni listi so pisali po volitvah, da se je narodno-napredna stranka v Braslovčah krepko udeležila teh volitev, zlasti v 3. in 2. razredu. Raje bi naj pač molčali, da bi si ne povečali že itak velikanske blamaže in sramote! Zakaj? Na njihovi kandidatni listi je bila cela vrsta imen takih mož, ki pošiljajo svoje otroke v šulferajnsko šolo na Polzelo. Torej v občinskem odboru v Braslovčah — to je v eni največjih in najlepših občin v celem glavarstvu — bi naj sedeli možje-šulferajnovci?! Ali bi to ne bila največja sramota za lepe Braslovče, da, za celo Savinjsko dolino! Kdor je imel še kolikšakaj narodnega čuta v sebi, ni mogel voliti s tako kliko. Zato pa sramota za tiste „narodnjake“ in „naprednjake“ — kakor se sami imenujejo — ki so podpirali in tudi volili šulferajnovce. Toda izid volitev kaže, da taki ljudje še dolgo, dolgo ne bodo v Braslovčah na krmilu. Vse ni nič pomagalo, tudi lažnjivi letaki ne, ki so jih dan pred volitvijo raztrosili med volilce, tudi ti niso dosegli svojega namena. Razmerje glasov je bilo v III. razredu: mi največ 271, oni 95; v II. razredu mi 66, oni 22. V I. razredu so nasprotniki svoje puške vrgli kar v stran in si raje neke hladili svojo jezo. Ob tej priliki moramo tudi izreči hvalo zlasti sosednjim Polzelanom in onim možem iz Gomilske, ki so prihiteli na dan volitve izvršiti svoj volilno pravico, in tako pripomogli nam do tem sijajnejše zmage. Hvalevredna je bila na naši strani vzorna disciplina. Občinski odbor obstoji iz najuglednejših mož in najvzornejših gospodarjev cele župnije. Šteje 30 odbornikov in 15 nameštnikov. Županom je bil na novo izvoljen obče spoštovani in ugledni posestnik g. Florijan Rak, ki je znan tudi kot eden najboljših hmeljarjev v celi Savinjski dolini. Dosedanji, tudi povsod priljubljeni župan, g. Lovro Plaskan, je že v naprej zopetno volitev odklonil. Prepričani smo, da bo sedanji odbor moдро gospodaril v čast in blagor prelepe braslovške občine!

c **Sv. Jurij** ob južni železnici. Odkar je novoustanovljeno „napredno“ politično in gospodarsko društvo vzelo nas kmete v „varstvo“ pred osebnodohodninskim davkom, mislijo njega ustanovitelji, da bomo sedaj skušali biti z njimi v prijateljskih vezeh ali da se celo damo zapisati k njim zato, da nam prizane-sejo. Težko ga bodo našli, ki bi to storil in iz praznega strahu zamenjal svoje prepričanje. Da se bo davek pravičnejše odmerjal, dosežemo najgotoveje, ako smo trdno oprti ob naše poslance K. Z., katerih pa liberalci nočejo poznati, temveč samo ovirajo njihovo delovanje. Ravno to leto in že pretečeno leto, so se državni poslanci veliko trudili, da uporabo postave omilijo. Ker iščemo samo pravice, zato klečeplazili ne bomo pred nikomur. Naenkratna prijaznost drugače tako visokih gospodov je več kot sumljiva. Tako je

nek gospod na ustanovnem shodu n. p. društva osebno med kmete nosil litrčke. Do društva nimamo zaupanja, ker se niso prebrala pravila in ker mu stoji na čelu tisti neizogibni zastopnik „Narodne stranke“, s katerimi se ob vsakih volitvah srečamo, ko izdajajo protikmečko liberalno geslo.

c **Rečica ob Savinji.** V petek, dne 29. novembra, so pripravljali na skednju posestnika J. Rosenstein v Vimpasleh rezanco za krmiljenje. Neopažen prihitel zraven domači žletni sin in vtakne roko v slomrezni stroj, ki mu jo je v trenutku pri prvem sklenem členu odsekal. Fanta so prepeljali takoj v bolnišnico v Celje. Žalost nad to nesrečo je splošna in vse pomiluje fanta in stariše, katerim izrekamo naše sožalje.

c **St. Jur ob Taboru.** Nova šolska stavba v Lokah, na Hribovškem posestvu, enonadstropna, je pod streho. — Učiteljica Frančiška Levstik je naredila v Mariboru usposobljenostni izpit z odliko. Čestitamo! — J. Firm, ki je v konkurzu z okroglo 37.000 kronami, je izginil, a se ne ve kam. Njegova družina se je preselila v Ljubljano. — Srečke Slovenske Straže, ki se jih je razpečelo v naši župniji do 200, so nekaterim prinesle srečo.

c **Solčava.** Na Katarinino se je poročil mladenič Peter Poličnik, p. d. Šumetov, s posestnico Marijo Tisovnik, p. d. Žibovtovo. Na gostiji se je med zbranimi gosti nabralo za balkanske ranjence 18 K.

c **Zibika pri Šmarju.** Tudi pri nas smo se spomnili Slomškega. Č. g. kaplan iz Šmarja, Fr. Sinko, ga nam ga je v četrtkovem govoru pokazal kot vnetega slovenskega škofa, misijonarja in apostola našega ljudstva. Po večernicah se je vršil v društveni sobi občni zbor izobraževalnega društva. Poročilo se je vzelo na znanje. Dve mladenki sta navdušeno deklamirali Slomškove pesmi: „Slovo solčavskim planinam“ in „Pohvala sv. križa“. Č. g. kaplan Sinko nam je slikal Slomškega še kot vzornega narodnjaka, kot pesnika in pisatelja, kot značajnega moža, sploh kot vzor in ogledalo nam vsem. Potem preide na vojsko in pokaže velikansko razliko med izobraženimi Slovani, našimi brati, in neomikanimi Turki. Krščanska izobrazba je nepremagljiva moč. Na delo torej še za večjo izobrazbo sedaj v zimskem času!

c **Sv. Štefan.** Gospod Ivan Kotnik, učitelj pri Sv. Štefanu, je dobil radi bolehnosti polletni dopust. Nadomestuje ga mladi učitelj g. Anton Fink.

c **Celje.** Občni zbor Slov. kat. političnega društva v Celju se vrši v nedeljo, dne 15. decembra 1912 popoldne ob pol 9 uri v vrtni dvorani hotela „pri Belem volu“. Dnevni red: Volitev novega odbora, poročilo drž. in d-ž. poslancev, razpravljanje o celjskem in gimnazijem vprašanju, organizacija itd. Pozivamo somisljenke, da poskrbe za dobro udeležbo iz celega okraja. Ob enem z občnim zborom se vrši javen političen shod.

c **Trbov je.** Kmetje in delavci se vabijo k gospodarskem predavanju, atero se vrši v nedeljo, dne 8. decembra po večernicah v Društvenem domu. Govoril bo g. nadrevizor V. Pšenjak o gosp. darskih organizacijah in p. sledicah vojske na Balkanu Z osir m na zanimivo, času primerno predavanje, iz kateri ga bo vsakdo marsikaj koristnega odnesel, se pričakuje obilna udeležba.

c **Sv. Rupert nad Laškim.** Kat. izobraževalno društvo priredi v nedeljo dne 8. decembra po sv. masi v 8. lvihih prostorih za uboge šolarje Miklavžev o slov. snost. Ubogim šolarjem se bo razdelila dobra zimska obleka in obute, za kar so premožnejši farani sprepevali s obilnimi darovi. T rej pridite k prireditvi v obilnem številu!

c **V Razboru pri Zidanemestu** priredi K. sl. izobraž. društvo dne 8. decembra v hiši g. F. Imperl gledališko igro „Kazen ne izostane.“ Začetek ok pol 3. uri popoldne.

c **Vabilo k zborovanju** Kmet. podružnice za „Zadrecko dolino, ki se vrši v nedeljo, dne 8. decembra t. l. ob 9. uri popoldne v Šmartnem v gostilni g. M. Remic, p. d. Rjten in ob 8. uri popoldne v Kerkarjih v go. tilni g. J. Praznik, p. d. Govek. Na beh zborovanjih govori g. Persuh, živinozdravnik iz Braslovč.

c **Celje.** Jugoslovanska otrokova zveza priredi shod v nedeljo, dne 8. grud a popoldne ob 10. uri v dvorani „pri Belem volu“. Govoril bo zastopnik Zveze g. V. Zajc v imenu n.č. l. v. Ljubljani. Namen društva je vzgajati člane in skrbeti za zboljšanje nj. hvih slučbenih in gospodarskih razmer na temelju krščansko socialnih načel. Naj pridejo delavci iz tovarn, zidarji, hlapei, dekle, delavci na polja in drugi, da zvedo kaj je in kakšne k risti daje Jugoslovanska strokova z. eza. Zveza ima že več tisoč članov.

c **Dol pri Hrašniku.** V nedeljo, dne 15. decembra po prvem cerkvenem opr. ilu bo v nšem izobraževalnem d. nst. v. predaval gosp. Fr. Zebot iz Maribora Agitator za obilno udeležbo.

c **St. Jur ob Taboru.** Za Slov. Stražo so nabrali in darovali: Franc Kudar iz Čemšenika 4 K, Pavla Vrankar iz Ojstriške vasi 7 K, Anton De elak iz Braslovč na sedmini po + Mariji Markošek K 7-14; na gostiji, Ces. nik Lukman K 10-50.

c **St. Jur ob Taboru.** Marijina družba priredi v nedeljo, dne 8. t. m. po večernicah v cerkveni hiši e haristično slavnost. Vstop prost.

c **Sv. Pavel pri Preboldu.** V nedeljo, dne 8. decembra popoldne po večernicah se vrši občni zbor Dekliške zveze. Govorit pride tudi predsednik Zveze sl. v mlad-nicov V. Zajc.

c **Teharje.** Dne 8. decembra na nedeljo bo zjutraj sveta obhajila Marijine družbe in telova nega odseka. Popoldne ob priliki sprejema novih udov v Marjino družbo, bo v kaplanji prizor „Najlepši kinč“, deklamacije, govori in razdelitev diplom. Vabljeni so udje Mar. družbe in njih stariši.

Brežiški okraj.

b **Zakot pri Brežicah.** Tudi k nam prihajajo večsah prijatelji Turkov, to je nekateri štajerejansko-nemškutarski Brežičani, ki po gostilnah in drugod zagovarjajo turško svojat in zabavljajo čez „divje in neomikane“ balkanske Slovane, posebno Srbe, ki hočejo neki kmalu preplaviti celo Štajersko in zasesti celo Dunaj. Bog daj vsem norcem pamet!

b **Podsreda.** Krasen vžitek nam je nudila naša vrla Dekliška družba, ko je v nedeljo, dne 24. m. m. proizvajala v 4dejanski igri vodilno misel, da naše slovensko ženstvo ni bilo in ni tako izlahka pristopno novotarijam, ki vsebujejo prikrita ali pa očitne napade na versko prepričanje našega vernega ljudstva. Vse igralka in igralci so svoje vloge dobro pogodili. Z veseljem moramo pribiti, da je bila udeležba nepričakovano obilna. Osobito iz Kozjega smo smeli poždraviti mnogo gostov; iz daljnih Križi, Dečje in Osredka smo opazili udeležence. To bodi najlepše za-dostilo in plačilo igralkam. Usojamo si samo še ome-

niti, da bi bilo zelo želeli, da bi stopila vsa posamezna društva celega kozjanskega okraja v ožji stik med seboj. Tako bi se bolj spoznavali in temeljiteje organizirali, in bila bi nam dana priložnost, prirejati socialne kurze v širšem obsegu, kakor se je to po drugod že zgodilo. Kakor čujemo, se tudi naši nadarjeni fantje pripravljajo, da nas s svojim nastopom iznenadijo.

Najnovejša. Vojska.

Premirje in mir.

Pogodba med Turčijo in balkanskimi zveznimi državami radi premirja dosežaj še ni podpisana. Grška in Črnogorska ne soglašata s predloženimi točkami začasne mirovne pogodbe. Posebno odločno se upira Grška, češ, da vsebuje ta pogodba ugodnosti samo za Turčijo, in sicer take ugodnosti, o katerih se Turčiji z ozirom na vojniški položaj in vsestranske poraze pred par dnevi še niti sanjalo ni. Grška ne bi rada odložila orožja, dokler ne doseže v Epiru končnih uspehov nad Turki. Črna gora pa je nevoljna zavolje Škadra, ki ga hoče na vsak način dobiti v svoje roke. Vprašanje o premirju vsebuje torej veliko nevarnost za prijateljstvo in celo za mir med krščanskimi zveznimi državami. Hkrati sili tudi vedno bolj v ospredje spor med Bolgari in Grki zaradi Soluna, v katerem se je grški kralj Jurij že čisto udomačil ter ga ne bi rad več zapustil. Če bi ostal Solun grški in bi obenem tudi obveljala turška zahteva, da mora Drinopolje kot nekako turško svetišče ostati turško, in tudi Lozengrad v turških rokah, bi Bolgarija, ki je največ žrtvovala, primeroma najmanj dobila. To so težkoče, ki so se pojavile pri vprašanju o premirju ter bodo še z večjo silo bruhale na dan pri vprašanju o miru. Premagati jih more edino le razumnost in zmernost Bolgarije. Kakor se poroča, je bolgarski car Ferdinand odpotoval v Cataldco, da sodeluje pri pogajanjih. Vsled tega narašča upanje, da pride do premirja in se obenem ohrani edinstvo med zveznimi državami.

Premirje sklenjeno.

Kakor slovena najnovejša poročila, je premirje med Turčijo, Bolgarijo, Srbijo in Črnogorsko sklenjeno. Grška pogodba o premirju ni podpisala. Pogodba določa: 1. armade ostanejo v svojih postojankah; 2. oblegane trdnjave ne dobijo živčaja; 3. bolgarska armada dobi živčaja preko Črnega morja in Drinopolja; 4. pogajanja za mir se pričnejo dne 13. decembra v Londonu. — Grška hodi svoja pota. Spor med njo in Bolgarijo je vedno ostrejši.

Državni zbor. V zadnjih sejah državnega zbora je bila na vrsti razprava o začasnem proračunu, katerega se je odstopilo dne 3. t. m. proračunskemu odseku. V torkovi seji se je obravnavalo tudi o nekaterih izpremembah postav o živinskih kužnih boleznih. Glavno zanimanje velja sedaj razpravi o vojniških zakonskih predlogih, katere omenjamo na drugem mestu. Precejšnje število poslancev namreč ni zadovoljno z novo postavo o vojniških dajatvah, katere se jim zdijo preobširne in nalagajo posestnikom velika bremena. Vlada pa vstraja na vsak način pri tem, da se omenjene zakonske predloge sprejmejo neizpremenjene; pri tem se sklicuje na ogrski državni zbor, kateri je te predloge v tozadevnih odsekih sprejel brez spremembe. Govori se celo o tem, da bo drž. zbor odgođen, ako omenjenih predlog kmalu ne sprejme.

Cene deželnih pridelkov

Ime pridelka.	Gradec		Maribor		Celje		Ptuj		Ormož	
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Pšenica	12	50	11	25	2	—	11	—	10	50
Rž	11	—	10	50	10	—	10	50	9	—
Ječmen	11	—	10	25	10	50	10	—	9	—
Oves	12	—	11	25	10	50	11	—	10	—
Koruzna	10	50	10	75	10	50	11	—	9	—
Proso	9	—	10	—	15	—	—	—	9	—
Ajda	11	75	9	25	11	—	9	50	8	50
Sladko seno	3	65	3	—	2	80	3	90	3	50
Kislo "	3	57	3	—	2	80	3	50	3	—
Slama	2	70	1	50	2	—	2	80	2	—
Fizola	18	50	—	—	11	50	—	—	13	50
Grah	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—
Krompir	—	—	—	08	—	—	—	—	—	—
Sir	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—
Surovo maslo	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—
Maslo	—	—	—	1 80	—	—	—	—	—	—
Speh, svež	—	—	—	1 70	—	—	—	—	—	—
Zelje, kislo	—	—	—	24	—	—	—	—	—	—
Repa, kisla	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—
Mleko	—	—	—	22	—	—	—	—	—	—
Smetana, sladka	—	—	—	96	—	—	—	—	—	—
" kisla	—	—	—	96	—	—	—	—	—	—
Zelje, 100 glav	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jajce, 1 kom.	—	—	—	06	—	—	—	—	—	—

Listnica uredništva.

Staravas: Take reči ne probujemo. Pišite raje kaj drugega. — Sv. Vid pri Grobelnem: Preosebno. Take reči ne spadajo v list. — Marenberg: Bolje je, da Vi pri merodajnih osebah podrgate in tudi pri članih z eze uplavate, da se začnejo bolj zanimati za d-lovanje svez Jurkloster: Smo dobili že poprej od druge strani — Mala Nedelja: Istotako. Izročili „Straži“. — Kalobje: Preosebno! — Kozje: Hvala. Izročili „Straži“. — Iz Celja: Najbrž ni bilo tako hudo, kakor si mislite; ne smejo se besede precejati! — Raznim dopisnikom: Poročila o vojski so nam vzela tolko prostora, da je moralo več dopisov izstati, druge pa smo morali močno črtati.

Shušanje — prirastek na teži.

Shušanje po bolezni, vsled pomanjkanja teke ali pod., se treba na vsak način ustavljati. Kdor se v takih časih poslužuje Scottove emulzije, pride — kakor skušnija v mnogih slučajih dokazuje — v dvojnem pogledu hitreje do cilja. V prvi vrsti

Pristna samo s to znamko — ribičem — kot znamko Scott-ovega ravnanja.

Scottova emulzija

pospešuje tek, torej množino hrane, kar že samo na sebi pospešuje okrepitve. Nadalje je pa Scottova emulzija sama izredno redilna in tako vpliva mnogokrat v kratkem času na pomnožitv moči in teže.

Ker je Scottova emulzija sestavljena izključno iz najčistejših in najboljših surovin, je v svojem učinku popolnoma zanesljiva in je njen sloves, da je najtolsja emulzija ribjega olja že davno potrjen.

Cena originalni steklenici 2 K 50 vin. Dobi se v vsih lekarnah. Če pošljete 50 vin. v znamkah na Scott & Bowne, D. Z. O. Z., Dunaj VII., in se sklicujete na ta list, dobite poskušno pošiljatev od ene lekarnе. 957—5

Romeo in Julija

se nista tako ljubila, kot želi bolno telo levovo francosko žganje z mentolom. Proti revmatizmu, glavni in zobobolu, utrujenosti itd. se ne rabi to svetovno znano zdravilo samo na zemlji, ampak tudi v zraku. Korajžni zrakoplovci

sedijo v zrakoplovu

in mažejo svoje otrpnele roke s pravim levovm francoskim žganjem z mentolom. To čudovito sredstvo se dobi v vsaki lekarni in trgovini za 44 vin. Kje še ni zaloga, se naj naroči od edinega izdelovalca

Aleksander Kalmár, Dunaj II/2.

Severni kolodvor. Poštne pošiljatve po poštne povzetju od K 440 naprej.

Kupujem

hrastov les,

debla in deske 3 cm debele, vse v dolžini od 2 m naprej. Obrniti se je na

V. Scagnetti Ljubljana,

parketna tovarna in parna žaga.

Zahvala.

Štejemo si v dolžnost izreči tem potom naj iskrenejšo zahvalo vsem sorodnikom, tržanom, znancem in prijateljem, ki so s svojo ogromno udeležbo pri pogrebu, izkazali zadnjo čast, iskreno ljubljeno ženi, materi, tašči, stari materi, gospej

Tereziji Klemenčič roj. Markovič.

Globokočutno zahvalo izrekamo osobito veleč. gg. duh. svetniku Jožetu Šinko, župniku pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. in Antonu Lasbajerju, kaplanu v Vidmu, ki sta od daleč prihitala blagi rajnik izkazati zadnjo čast, dalje č. oo. frančiškonom, pred vsem g. gvardijanu o. Kasijanu in o. Miklavžu. Pristrčna zahvala tudi g. dr. Kraigherju za vestno, skrbno zdravniško pomoč, g. učitelju Klemenčiču in njegovi soprogji, za požrtvovalnost in trud, s kojima sta nas podpirala v bridkih dnevih, kakor tudi pevskemu zboru za ganljivo petje. Lepa hvala vsem, ki so nam pismeno izrazili svoje sočutje.

Sv. Trojica v Slov. gor., 30. nov. 1912.

1290

Željuči ostali.

Loterijske številke:

Dne 30. novembra 1912.
Trst 43 36 78 17 45
Linc 31 37 7 59 8

Vajenca iz potene hiše, kateri bi imel veselje do učenja mesarije, sprejme takoj: Ahac Tomaž, mesar, Veliko ec 1557

Hiša, zelo moderna, enonadstropna, katere ima 7 sob, 3 kleti, lep vrt in leve. Je zelo pripravna za trgovca. Zraven še lahko stanujejo kaki drugi obrtniki ali penzionisti; vse skupaj se da takoj v najem. V trgu t. k. cerkve in železnice postaje v St. Juriju ob južni železnici. Naslov pove iz prijavitelja Matija Zerko, trgovec, Podkraj pri Ptui u. 1258

Hiša v mestu, nadstropna s 16 stanovanji, z velikim vrtom, se radi boleznih posvetnika pod cenilno vrednostjo proda. Maribor, D. hačeva ulca 5. 1260

Posestvo, dobro urejeno, srednje velikosti v breziškem okraju želim kupiti. Ponudbe na g. J. P., mitničar, Sv. Jakob, p. Dol pri Ljubljani. 1266

Lepa hiša na najlepšem prostoru Sv. Lenart v Slov. gor. z velikim vrtom pred hišo ter lepo njivo, zelo pripravna za sta biše in dva sloga se po ceni proda. Več pove Ivana Pivec v Sv. Lenartu ali pa Franjo Horvat, stikar v Mariboru, Luthergasse šte 10. 1279

Trnje na prodaj: sipon, burgundec beli, laški rizling, sil anec, gutedel, ranfol, kraljevina, vrbovec in druge domače vrste. Cepljeno na Rip. Portalis. Tudi se dobijo korenjaki od Rip. Portalis. Cena po dogovoru. Anton Turin, Globoko, p. Studence pri Poljčanah. 1248

Cepljeno trsje.

Več tisoč najbolj priznanih prvih vrst, kakor tudi nekaj dijakov se proda po sledeči ceni: 100 kom. cepeljencev I. vrste 18 K. II. vrste 5 K. Divjaki 3 K. Ogljitsu se je pri Franc Skočjak, tinar, pošta Juršinci pri Ptuj. 1240

Lepi prostori za trgovino opremljeni s steklenimi in v najem, ozir. tudi prodajo poštemu in solidnemu trgovcu, kakei kot tak ima lepo prihodnost zagotovljeno. Več pove posojilnica pri Sv. Benediktu v Slov. gor. 1241

Cepljeno trsje.

Na razpolago so: Poščip (mozler) 1500, laški rizling 3000, muškatelec 1500, žlahtnina (Gutedel) 1000. Vse trte so dobro vzrasle na podlagi Rip. Portalis. Cena po dogovoru. Franc Sršen ml., tržan v Veržeju, p. Križevci Staj. 1262

Na prodaj je lepo posestvo na

Murskem polju, ob veliki cesti, tričetrt ure od kolodvora, obstoječe iz njiv, travnikov in gozdov, v vsem okoli 42 oravov z zidano hišo. Polovica kupnine se izplača takoj, drugo se vkljuži na posestvo. Po potrebi se proda tudi živina in gosp. darsko orodje. Natančnejša pojasnila daje upravnitvo pod št. 1264

Ceplje o trsje in ključi.

Vinogradnikom naznanjam, da imam veliko množino ameriških trt na prodaj. Sezvam trt: pošip, rulandec, burgundec, beli muškatelec, silvanec, žlahtnina bela in rudača, ranfol, portugizec, veličine, laški rizling, izabela, kapšina, muškatelec. Na razpolago več tisoč korenjavov Riparija Portalis in Monticola ter ključev Riparija Portalis. Cena po dogovoru. Janez Vrtnjak, trsnicar Breg pri Ptuj. 1201

Hiša v Mariboru

(Melje), pripravna za vsako obrt z devetimi stanovanji, z lepim vrtom in njivo, se pod jako ugodnimi pogoji takoj proda. Več se izve pri lastniku, Maribor, Khisl-gasse 8, I. nadstropje. 1078

Učenca, krepkega, iz potene hiše, z dobrim šolskim spravelem sprejme trgovina mešanega blaga P. Sadarvec, Gornji Mihalovec pri Središču. 1252

Dve hiši v Mariboru, prva z vrtom prinaša na mesec 305 K. Cena je 3600 K; druga daje na mesec 240 K. Cena 26.500 K. Plačila jako ugodna. Pisma pod šifro „Penzionist“ na upravnitvo. 1180

Malisno štupo, suhe gobe, namizne jab lke in za mošt, bruske, fižol, oves, pšenico, ječmen, b. črne zrnce, koruzno slamo od storžev, smrekove s orže, vinski kamen, želod, krompir sploh vse deželne pridelke, kakor tudi petrolejske in olnate sode, ter močnate, solnate in otrobnate vreče kupi vsako množino veletrgovina

Anton Kolenc Graška cesta šte 22, Celje.

500 kron!

Vam plačam, če Vam moje sredstvo „Rias mazilo“ v treh dneh ne odpravi brez bolečin kurjih oči, stiskov in vkorenjenjene trde kože. Cena 1 lončku z jamstvenim pismom 1 K. Kemy Kaschau I, Postfach 12/76. Ogrsko. 1181

Štefan Kaufman

trgovina z železnino v Radgoni

priporoča svojo veliko zalogo v lepo pozlačenih nagrobnik križev po jako nizki ceni. 601

Čisti čebelni med, garantirano blago, prodaja po 4 in pol kg v plehnati posodi, 1 kg K 1 60, p. o. da 75 vin; vse skupaj z prejemno vred K 7 82. Ivan Juranič, čeb. pot. učitelj, pošta Sv. Andraž v Slov. gor. 1285

Pušten fant, pošteni starišev, star 18 let išče cerkveni službe. Več pove: Lajh Alojz, na Polensaku hiš. šte 40, p. Juršinci. 1278

Posestvo na prodaj za 640 kron, drugo 30 000 kron s pritisknami vred. Oglasiti se je pri Matiju Žižek, v Kamnici pri Mariboru. 1091

Učenca sprejme takoj Friedrich Nerat, čevlarski mojster, Maribor, Koroška ulica 18. 1283

Hiša na prodaj v prijaznem kraju blizu Celja, blizu so rudokopi in tovarne, v hiši (z opekno krita) dobra trgovina, pripravna za penzionista, tri sobe za stanovanje, prostor za trgovino in shrambo, kuhinja, v njej se nahaja vodovod z dobro studenčno vodo, obokana klet, drvarnica, svinjak, vse z opeko krito, zraven lep vrt in nekaj kosenice. Redi se lahko ena krava in d. oje svinj. Proda se radi družinstva razmer. Več pove Josip Mirnik, trgovec in krojač, Liboje pri Celju. 1274

Pekarski učencec.

se takoj sprejme pri g. Janezu Turčič, pekarski mojster v Gostinogu pri Gradcu. 1275

Izgubljeno. Na poti med kadetnico in kasino se je izgubila zlata veržica z obeskom, Kdor jo najde, naj jo blagovoli oddati v upravnitvo Slov. Gospodarja. 1288

Proda se skoraj nova enonadstropna hiša s hlevom, vrtom, obširnno brajdo in njivo, vse v najboljšem stanju. Četr ure od Celja, ob cesti na Teharje, Hša primeraa za penzionista ali obrt. Več se izve pri Peter in Mariji Cater v Cretu 37, p. Štore. 1268

Pohišstvo

razpošilja na vse strani trgovina s pohištvom

Karl Preis,

Maribor, Stolni trg 6, lepe postelje na valjar, nastavne postelje 16 K, kuhinjska oprava uredalčne omare 28 K mize 9 K, stoli K 2-60, trde, polirane postelje 24 K, polirane mize 28 K, toiletno ogledalo 15 K, spalnici divani, otomani, 30 K, jedilne mize na poteg 34 K, usnjati stoli 9 K, vse vrste lesnega in tapciranega pohišva, posebni oddelek pohišva iz železa in medenine. Edini štajers. izdelalek. Izvirne tovarniške cene. Zidaste podloge 8 K, matrace 6 K, železne postelje z ograjo 16 K, postelje iz medenine 68 K, emajlirane postelje 40 K. Slobodno na ogled. Sloboden nakup. Ceniki zastoj in franko.

Ključavničarskega pomočnika

(starejšega), sprejme takoj v trajno delo J. Preželj, ključavničar in vodni inštalater, Novo Mesto, Kranjsko. 1233

40 klavirjev in harmonijev dvornih tvrdk Bösendorfer, H. Heitzman (najboljbolji pianini), Stetzhamer in Hörigel (amer. harm.), vseh vrst glasbenega gradja, strun in muzikalij ima v veliki izbiri izključno in edino **A. Breznik, Liubljana** sodno zapris. strokovnjak in učitelj Glasb. Matice. Kongresni trg št. 15 („Zvezda“, nasproti nunske cerkve). Svarim pred nakupom event. falzifikatov ali slabega blaga, zlasti ker dobi pri meni vsako na obroke po prvovrsten instrument gori imenovanih slovitih tvrdk z resnično 10letno garancijo. Kdor si izposodi pri meni klavir, postane tudi lastnik istega dočim je dosegla najemščina višino kupnine! Velikanska zaloga najb. violin, harmonik, citer, tamburic itd. po najnižjih cenah. Zamenjava najugodnejša. Uglasevanje in popravila točno in cenno. 968

Šolske potrebščine

kakor zvezke, svinčnike, peronike, peresa, kamenčke, tablice, radirke, gobe, črnilo, torbice, barve, čopiče, barvene krete itd. ima v največji izbiri na zalogi tvrdka

Lastna zaloga ljudskošolskih zvezkov, risank, risalnih skladov ter vseh tiskovin za urade. --- Zaloga raznega papirja. ---

Zvezna trgovina Goričar & Leskovšek Celje, Rotovska ulica št. 2.

Goričar & Leskovšek Celje, Graška cesta 7.

P. n. Priznalsko pismo, ki nam je došlo med mnogimi drugimi:

Titania-delavnice WELS.

Prijetna dolžnost nas veže, da Vam za Vaše aparate za dovažan vlažnosti, katere rebimo za vse naše urade, izrekamo največje priznanje. Največja korist Vaših aparatov obstoji gotovo v tem, da zrak v sobah, kateri se vsled vedne kurjave osuši, po uporabi Vaših aparatov zopet dobi dovolj vlažnosti, ker je za po nezdravem zraku oškodovane dihalne organe samo obsebi umevno velike vlažnosti.

Predobro je znano, da velika množina manjših bolezni dihalnih organov po zimi izvira od tega, ker so pri spremembi temperature organi podvrženi raznim boleznim ravno vsled preslabega zraka. Vaše aparate torej vsakemu najtopleje priporočamo to tembolj, ker je njih uporaba celo priprosta, rabijo le malo prostora in ker se radi njih priproste, okusne izpeljave vsakemu dopadejo. Sprejmite torej izraz naše hvaležnosti ter beležimo z velespoštovanjem

Glavna pisarna industrielnih delodajalnih organizacij.

Predsednik: **Dr. Lachner.** Za upravnništvo tajnik: **Dr. Margaretha.**

Somišljeniki! Agitirajte za Slovenski Gospodar.

Alfa-brzoparilniki za krmo izdelani v posebni novozidani tovarni za Alfa brzoparilnike. **! Patentirana iznajdba !** kakor iz enega kosa viti, zelo priprosti, nad vse trpežni in praktični parilniki sedajnosti.

Alfa-posnemalnik, model 1911 **! Najostreje posnemanje !** ! 20 let nepoškodovan ! 1.600.000 jih je v rabi ! 950 odlikovanj i.t.d.

Delniška družba Alfa separator Dunaj XII/3.

Sukno za moške in volneno za ženske obleke 83 zadnje mode, razpošilja najceneje Jugoslovanska razpošiljalna R. Stermecki v Celju št. 300. Vzorec in cenik brez tisoč stvari z slikami poštine prosto.

Dobro blago **Kdor** Edina slov. trgovina točna postrežba z železnino **si hoče prihraniti denar** 1169 kupuje vse v slov. trgovini

Ivan Veselič & drug v Ormožu, podružnica Velika nedelja.

Največja zaloga maunfakturnega blaga, kakor sukna, druka, hlačevine, platna itd. Vse vrste špecerije, najfinejše meke, kave itd. Največja zaloga vse vrste železnine, kakor tudi vsi okovi za mizarje in stavbe po najnižjih tovarniških cenah. — Kupuje zrnje, kakor pšenico, rž, fižol itd. potem jajca, suhe gobe, perutnino vedno po najboljših dnevnih cenah.

Prva južnoštajer. kamnoseška industrijska družba v Celju Nova ul. 11, zraven slov. šole.

Velika zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih vrst marmorja, granita in sienita. — Izdelovanje vseh monumentalnih in stavbenih del iz tu- in inozemskega materijala s strojnim obratom.

Plošče za pohištvo iz raznobarnega marmorja. Najnižje cene. Kulantni plač. pogoji.

Edina štajerska narodna steklaraka Na debelo! trgovina Na drobno!

Franc Strupi, Celje Groška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevzete vse steklavskih del pri cerkvah in priv. stavbah. Najsolidnejša in točna postrežba.

Kmetje! Za zimo! Vojaška uprava je izdala svoječasno večje množine popolnoma novih vojaških domobranskih hlač, temnočrne barve, ki so pa danes že skoraj vse razprodane. Samo nekaj množine teh popolnoma novih črnih domobranskih hlač, ki so zelo pripravne za vsakršno praznično nošo in vrhtega še močno trpežne, se dobe dokler je še kaj zaloge v edini velikosti 110 cm dolge za ceno K 7-80 po poštnem povzetju pri „Zaloga domobranskih hlač Sv. Pavel pri Celju“

Priporoča se naročiti po pet ali deset komadov skupaj, da se prihrani poština. — Ob enem se pripomni, da je stal vsak komad državo v veliki množini naročeno po K 10-70. 1269

Serravallovo železnato kina-vino

Higien. razstava Dunaj 1906: Državna odlik.: lika in častni diplom k zlati kolajni :: Krepično sredstvo za slabotne, malokrvne in rekonvalescente. Povzroča veljo do jedi, utrjuje živce in popravi kri. Izborn okus. Nad 7000 zdravniških spričeval.

I. Serravallo, c. kr. dvorni dobavitelj Trieste-Barcola.

Kupi se v lekarnah v steklenicah po pol litra k K 2-60 in 445 po 1 liter k K 4-80.

Delniški kapital **8 milijonov K.** **Podružnica** Rentni fond čez **800.000 K.**

Ljubljanske kreditne banke obrestuje vloge v tekočem računu od 15. nov. 1912 po **5%** čistih z 60 dnevno odpovedjo po **5 1/2%** od dne vloge do dne dviga. Rentni davek plača banka sama.

v Celju

Naznanilo otvoritve!

Usojam si slavnemu občinstvu v Mariboru in okolici naznaniti, da sem z **9. novembrom 1912** otvorila na tukajšnjem trgu in sicer v Tegetthoffovi ulici št. 30, podružnico moje v Gradcu že 25 let obstoječo in najboljše upeljane

снаžilнице in likalnice za perilo.

Opirajoč se na zaupanje, katero mi je dozdaj v obilni meri izkazalo p. n. graško občinstvo, si dovoljujem p. n. občinstvo v Mariboru in okolici prositi, da se blagovoli v obilni meri poslužiti mojega podjetja ter mu dajem zagotovilo, da se bom vedno trudila, zadovoljnost in zaupanje mojih p. n. naročevalcev z skrbno in lepo, snažno izpeljavo meni izročenih del, pridobiti. Moja obširna in z modernimi pomožnimi stroji opremljena tovarniška obrt daje zagotovilo za hitro izpeljavo meni izročenih del. Perilo se bo kolikor mogoče varovalo pred poškodbom.

Za snaženje in likanje se prevzamejo: vso perilo za gospode in dame, perilna obleka, čipke (spiceljni), kakor tudi popolne oprave s skrbno in najlepšo izpeljavo.

Maribor, 9. novembra 1912.

Z velespoštovanjem

1289

Fani Plachky,

prva dunajska snažilnica in likalnica za fino perilo.

Glavna obrt in tovarna: Gradec, Glacisstrasse 23.

Podružnica: Gradec, Lackstrasse 21.

Maribor, Tegetthoffova ulica št. 30.

Sedem lepih božičnih napevov

za mešan zbor je zložil in izdal **gosp. Karol Bervar**, vodja orglarske sole in mestni organist v Celju.

Partitura 1 K. posamezni glasovi 50 vinarjev.

Denarja ni,

draginja je vedno večja, zaslužek pa majhen. Ako hočete z malim trudom gotovo 10 do 20 K na dan zaslužiti, pošljite za pošto v pisma pet znamk po 10 vinarjev in svoj natančen naslov na:

Josip Batič, Ilirska Bistrica, Kranjsko.

1166

„Kapljice za svinje“

Cena 1 steklenice je 1 krona.

Gospod A. H., Sv. Križ, piše:

Hvala vam za priposlano zdravilo: Svinjske kapljice so rdečico: **Uspeh** vrlo povoljan!

Gospod Janez K. piše:

Prav dobro pomagalo!

F. PRULL:

mestna lekarna pri c. kr. ortu Maribor, Glavni trg št. 15.

Bolezni na nogah,

odprte noge, tudi pri ženskah, ozdravi v vsakem slučaju, tudi edaj, če do zdaj še ni nič pomagalo,

dr. Listovo mazilo,

1 lonček 2 K 50 vin. franko, če se pošlje znesek naprej, po povzetju 10 vin. več. Razpošilja Karl Illek, temnik, Sternberg, Moravsko.

iz močne tkanine za gospode in gospo prip. roča izvozna hiša.

SUKNA

PROKOP SKORKOVSKY IN SIN v Humpolcu na Češkem. Vzorec na prošnje franke. Zelo zmerna cena. Na željo lahko dati tukaj izdelati gospodsko obleko. 185

CEFIRE

Vinogradniki!
Berlandieri x Riparia Teleki
je najboljša trsna podlaga sedanjosti. Predno krijete svojo potrebo na ameriških trtah in cepjenk, zahtevajte naš veliki ilustrovani cenik, katerega pošljemo vsakomuz zastoj in Franko.

Uskrbnistvo vinogradov in trsnik sol
SIGMUND TELEKI VILANY, Ogrsko.
Filialno zastopstvo SÜLLENAU, Nizje-Avstrijsko.

Lastna tovarna ur v Svici
1887
Zahtevajte „JUBILEJNICENIK“ zastoj
1912
Fr. Čuden, Ljubljana

Pri vseh vlogah je navesti nastopno opravilno št. Opravilna št. No V 989/12-1

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Mariboru sta po prošnji lastnika dr. Red. slava P. puš odv. v Mariboru kot oskrbnika zapuščine dne 16. avg. sta 1910 umrle Marije Drechsler na prodaj po ja ni dražbi sledeči nepremičnini, za katero se je ustanovila prista ljena izključna cena in sicer za parcelo št. 108/1 stavbišče z d. evra hišama in gospodarskimi poslopi s pritliklivo vred 84000 kron, to je hiš. št. 24 v Mariboru, Mühlgasse. 2.) št. 48/3 vr. mera 32 x 91 qum. 18000 kron. Pritiklina (Wäscherell) se je cenila na 10 kron in je v ceni hišo 34'00 kron zapopadna. Parceli se ima posamezno dražbati.

Dražba se bo vršila dne 13. decembra 1912 ob 10. uri v Mariboru v pisarni c. kr. notarja dr. Franca Firbas, Viktorghofg. 55e. Ponudbe pod izkl. cen. čeno se ne sprejmejo. Na posestvu zverzo anim upnikom ostrnejo njihove zastavne pravice brez osira na pr. dajno ceno.

Dražbeno izkupilo je razen zneska 4000 kron, ki se ima pri sodnji priloziti kot varščina za zapuščinske pristojbine, plačati v roke dr. Radoslava Pipuš. Dražbene pogoje je mogoče pogledati pri c. kr. okrajni sodnji v Mariboru št. 6 in pri c. kr. notarju dr. Fr. Firbas. C. kr. okrajna sodnja Maribor odd. V, 21. nov. 1912. 1277

Mi iščemo marljivih sotrudnikov

Odelek za srečke Češke industrijske banke.

Zastopstvo za jugoslovansko ozemlje Ljubljana.

1282

Nobena kapljica

ne koristi tako želodcu, kot pristni želodčni likér

Blizu in daleč Vse ga pozna, Kdor ga ima, Ima zdravje doma!

Zahtevajte pristni „FLORIAN“ Zavračajte ponaredbe!

Naslov za naročila: „Florian“, Ljubljana.

Priporočam velečastiti duhovščini

voščene sveče

n. jboljše kakovosti,

katero lepo gorijo in ne kapljajo; istotako priporočam mili-sveče v vsaki obliki po najnižjih cenah.

Pošiljatve franko.

S prošnjo do velečastite duhovščine za cenj. naročila, katere izvršim točno in v splošno zadovoljnost bileži in se priporoča

Franjo Gert, medicinar in svečar, Maribor, Gosposka ulica. 1280

Gornje-Savinjska posojilnica v Mozirju

bo obrestovala vloge na hranilne knjige počenši s 1. prosincem

1913 brez vsakega odbitka po **5%**

Obrestna mera za posojila se zviša počenši s 1. prosincem

1913 na **6%**

1281

Načelstvo.

Izjava.

Jaz podpisani Vincenc Jamnik v Otiškem vrhu obzhaljujem, da sem gospoda Janeza Verčnika v Moži svoj čas razzalil.

Otiški vrh 14. nov 1912.

1284

Vincenc Jamnik.

LJUDSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V CELJU

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastni hiši (HOTEL „PRI BELEM VOLU“) v CELJU, Graška cesta št. 9, I. nadstropje

obrestuje hranilne vloge po

5%

od dne vloge do dne vzdiga

počenši s 1. januarjem 1913.

Rentni davek plačuje zadruga sama.